

SAKU SÕNUMID

Saku valla leht

www.sakuvald.ee

1. JAANUARIL ELAS SAKU VALLAS **11 918** INIMEST

Liikumisaasta sai
ägeda punkti 3×3
korvpalliturniiriga

Lk 26

Möödunud aastal jätkati
vallas suurte projektidega
ning toimus palju
tähelepanuväärset

Lk 2

Saku vald värskendas logo
ja sai stiiliraamatu

Lk 10

Pühadeaeg lõppes
tule- ja trummishow'ga

Lk 20

Eesti meister Danil:
kui sa endasse usud,
suudad kõike

Lk 28

Möödunud aastal jätkati Saku vallas suurte projektidega ning toimus palju tähelepanuväärset

MERILIN PIIRSAU

Aasta 2023 on saanud ajalooks ning oleme astunud uude aastasse numbriga 2024. See on paras hetk tagasi vaadata, mis möödunud aastal tehtud sai ning mis kõige enam meelde jäi. Lähemalt räägib vallavanem Marti Rehemaa.

Alustame sellest, et vallaelanike arv on Sakus aasta-aastalt tasapisi kasvanud. 2024. aastal on täitumas uus ümmargune number.

Alanud aastal jõuab meie elanike arv tõesti numbrini 12 000. See juhtub ilmselt märtsis või aprillis. Mullu lisandunud elanike arv – 274 – on küll väiksem kui paaril viimasel aastal, aga ligikaudu 300 uut inimest aastas on meie valla jaoks paras number. Kokku elab aasta alguse seisuga Saku vallas 11 918 elanikku.

Elanike arvu kasv tähendab, et ka lapsi tuleb juurde ning suureneb vajadus lasteaia- ja koolikohtade järele. Kuidas oleme selles osas suutnud ajaga sammu pidada?

Veebruaris avasime Päikesekillus uue moodulhoone kahele rühmale. See on Eestis esimene A-energiaklassi moodul-lasteaed, kus on pörandaküte, päikese-paneelid ja õhksoojuspumbad.

Ruuminappuse leevendamiseks avati sügisel Kajamaa Koolis uus moodulhoonete park. Nüüd on puudu veel galerii, mis ühendaks vana maja uuega. Ka Kurtna Kool sai sügisel esimesed moodulkabinetid.

Tuleval sügisel me uusi mooduleid kuhugi ei paigalda, mis tähendab, et olemasolevaga peame hakkama saama 2025. aasta septembrini, kui avame Sakus uue põhikoolimaja.

Majandusolud on hetkel pigem keerulised, palju räägitakse kriisist. Kas see puudutab ka põhikooli ehitust ning kuidas see on mõjutanud teisi investeeringuid?

Valla suurim projekt on praegu põhikoolimaja ehitus ning pärast põhjalikke arutelusid vallavalitsuses ja volikogus otsustasime, et seal ühtegi asja piirama ei hakka ja kompleks valmib planeeritud

Vallavanem Marti Rehemaa käib sageli Saku radadel suusatamas ning kiidab rajameistreid hea töö eest. Foto: erakogu

mahus. Koos uue põhikooliga ehitatakse esimene osa keskpromenaadist – kirikust kuni gümnaasiumimajani. Kuigi terve keskpromenaadi projekt on peaaegu valmis, siis järgmisi rajatise ja hooneid saame ehitada pärast põhikooli valmimist. Sama kehtib jõe-promenaadi ja Nurme mäe kohta.

Kooli kõrval ainuke suur projekt sel aastal on raudteeäärne spordipark Sakus, mille ehituse jätkamiseks oleme suunanud eelarvest pool miljonit eurot. Möödunud aastal said seal valmis padeli-väljakud ning loodetavasti hakatakse neid kevadel hoogsalt kasutama. Praegu käib tõsine mõttetöö ja projekteerimine spordiparki kerkivate skatepark'i ja pumptrack'i osas, mis projekteeritakse ja mis valmivad suures osas käesoleval aastal.

Püüame projekteerimisfaasis kaasata võimalikult palju noori ja oma ala

.....

Kooli kõrval ainuke suur projekt sel aastal on raudteeäärne spordipark Sakus, mille ehituse jätkamiseks oleme suunanud eelarvest pool miljonit eurot.

.....

asjatundjaid. Mina nende objektide detailides kaasa rääkida ei oska.

Tulevikus on spordipark mõnus aktiivse ajaveetmise koht koos vee-silmade ja puhkealadega. Kõike aga korraga valmis ehitada jõua, liigume samm-sammult.

Väiksema projektina rajame tänava Kiisale Laulu tänavale väikese spordipargi, kuhu tulevad rannavolleplats, multifunktsionaalne suur pallimängudele ja välijõusaal. See saab kasutusvalmis hiljemalt septembris.

Osa alanud aasta eelarvest suuname ka teede ehitusse, kuid kindlasti mitte nii suures mahus kui viimastel aastatel. Männiku küla teed teeme korda ning ehitame lõpuni Tooma tee jalg- ja jalgrattatee teise etapi.

Kas midagi plaanitud jäi möödunud aastal tegemata?

Varase lume tõttu ei saanud kahjuks päris valmis Kiisa mänguväljak, lõpetamata jäi Kiisal Pargi ja Tamme tänava renoveerimine ning ka Saku mõisa pargi teed ei saanud valmis. Need projektid lõpetame kevadel.

Kõige muu kõrval toimus möödunud aastal väga palju mitmesuguseid sündmusi. Mis sulle nendest kõige rohkem meelde jäid?

Mulle meeldis väga projekt „Saku vald liigub“ ning kiidan spordikeskust, kes seda korraldas. Osalesin aasta jook-sul mitmel üritusel ja alati oli piisavalt huvilisi. Usun, et spordikeskusel on palju ideid, kuidas alanud aastat veel sisukamaks, atraktiivsemaks, mõjusamaks ja sportlikumaks muuta.

Juba kolmandat aastat toimus keskkonnakuu, mis teenib hästi meie tunnuslauset *läbi rohelise akna*. Keskkonnakuu on igal aastal kasvanud ja tänaseks muutunud väga professionaalseks ning põnevate esinejatega sündmuseks.

Märkimisväärne oli sügisene täiskasvanud õppija nädal, mis oli päris populaarne. Oli koolitusi, mille osalejate nimekiri läks lukku juba tükk aega enne registreerimistähtaega. Põnev oli just see,

Täiskasvanud õppija nädalal toimus hulk praktilisi koolitusi, pildil on hetk Sven Zaceki fotokoolitusest.

Foto: Sven Zacek

et ei toimunud ainult teoreetilised loengud, vaid ennast sai täiendada ka väga praktilistes töötubades.

Aasta lõpus tegi Saku vald olulise sammu oma visuaalse identiteedi kaasajastamisel. Tunnuslause läbi rohelise akna jäi alles, aga värskendati logo ja loodi vallale visuaalse identiteedi käsiraamat (corporate visual identity, CVI). Miks see samm ette võeti ning kuidas tulemusega rahul võib olla?

Ühest küljest on olemasolevate sümboolite kallale minek asi, mida ei tohiks teha ilma mõjuva põhjuseta. Teisest küljest koputab aeg ühel hetkel õlale ja annab mõista, et on vaja identiteeti kaasajastada.

Logo senine kujutis, linnupesakasti motiiv, jäi alles ning sümboliseerib kodu looduse keskel nagu varemgi. See on üldlevinud praktika, kus brändi logo idee jäetakse samaks, kuid vormi arendatakse ja ajakohastatakse.

Tervet visuaalset identiteeti ühendavat stiiliraamatut Saku vallal varem ei ole olnudki. Siin mängivad lisaks logole väga tähtsat rolli ka värvide valik, kirjatüüp, kujundus jm detailid, et paremini silma paista ja olla äratuntav.

Usun, et professionaalses võtmes on meie logo ja kogu stiiliraamat täna kindlasti värske ja kaasaegne.

Mille poolest lõppenud aasta veel rõõmustamiseks põhjust andis?

Meil oli üle mitme aasta võimalus suhelda Saku sõprusomavalitsustega ning nii rootslased, soomlased kui ka lätlased külastasid Saku valda augustis Sack von Soundi festivali ajal. See oli väga tore suhete uuendamise, silmaringi laiendamise ning kogemuste vahetamise võimalus. Lisaks lätlastele olid ka meie Skandinaavia sõbrad siiralt üllatunud, kui palju oleme arenenud. Tihtilugu ise ei oskagi kõike positiivset tähele panna.

Hea meel on, et pärast koroona-aastaid on noortevahetus uuesti hoo sisse saanud ning meie õpilased külastasid sügisel Taiwani ja Jaapanit. Lisaks korraldab noortekeskus suvelaagreid Soomes.

.....

Hea meel on, et pärast koroona-aastaid on noortevahetus uuesti hoo sisse saanud ning meie õpilased külastasid sügisel Taiwani ja Jaapanit.

.....

Sellised kogemused on väga vajalikud, sest näitavad, kuidas mujal elatakse, mida tehakse teistmoodi ja milline on kohalik kultuur.

Möödunud aastal sai Saku Vallavalitsus rohelise kontori sertifikaadi. Kui oluliseks seda pead?

Saku Vallavalitsus on ainus omavalitsus väljaspool Tallinna linna, kel on rohelise kontori tunnistus. Rohelise kontori eesmärk on vallamaja keskkonnamõju pidev jälgimine ja vähendamine. Meie soov on olla kõikidele eeskujuks. See on päris paljude protsesside kogum, mis võimaldas vallavalitsusel sertifikaati saada. Roheline kontor ei tähenda ainult taimeaeda või lilli vallamaja seinal, vaid sellega kaasneb kulude kokkuhoid, loodusressursside säästev kasutamine, jäätmetekke vähenemine ning töökeskkonna tervislikumaks muutumine.

Ka elanikud hindavad rohelist elukeskkonda kõrgelt, aga mida saaks iga vallaelanik teha, et anda enda panus keskkonnahoidu?

Kutsuksin inimesi loobuma stamparusaamadest. Näiteks sellest, et mis vahet seal on, kas kogun liigiti või mitte,

Kevadel valmib Kiisal uus mänguväljak.

Foto: Merilin Piirsalu

et niikuinii tuleb auto ja viib kõik ühte kohta. Tegelikult sorteerivad jäätme-käitlejad järjest põhjalikumalt ning kõik, mis võimalik, suunatakse taaskasutusse. Soovitan käia kas mõne jäätmevedaja sorteerimisjaamas, et näha mida seal päriselt tehakse või Jõelähtme prügilas, et vaadata, kui palju ja mida sinna lades-tatakse. See on tohutu hulk jäätmeid, mis nendesse kohtadesse jõuab. Meil kõigil on natuke liiga palju riideid ja muid asju, aga enne kui midagi ära viskad, siis mõtle, äkki keegi saab seda kasutada. Väga palju-dele asjadele saab tegelikult uue elu anda. Õnneks meie lapsed on palju teadlikumad ning juba lasteaias teatakse, miks ja kuidas tuleb jäätmeid liigiti koguda. Lastelt on palju õppida.

Mis teemadele sa veel praegusel ajal rohkem mõtled või mille olulisust sooviksid rõhutada?

Alates 2022. aasta 24. veebruarist on jõuliselt lauale tõusnud kõik kriisidega seondud ning ka meie oleme erinevaid kriisiõppusi läbi viinud ja neil osale-nud. Aga kindlasti on see üks koht, kus ma tunnen, et elanikkonna mõistes on teadlikkust vaja veel tõsta. Loodetavasti ei pea me silmitsi seisma Ukraina ana-loogiga, aga isegi kui kriis on seotud elektrikatkestustega, mis on pikem kui üks ööpäev, siis algavad kohe problee-mid. Ulatuslikum elektrikatkestus mõjub halvavalt kõigele ning tõenäoliselt võtab suurem osa meie elanikkonnast selleks valmistumist liiga kergelt.

.....

Ulatuslikum elektrikatkestus mõjub halvavalt kõigele ning tõenäoliselt võtab suurem osa meie elanikkonnast selleks valmistumist liiga kergelt.

.....

Mida sa siis inimestele soovitad, et võimalikeks kriisideks paremini val-mis olla?

Esiteks tuleks endale alla laadida „Ole Valmis!“ äpp. Sealt leiab juhiseid eri olu-kordades käitumiseks. Näiteks mida teha siis, kui elekter on ära läinud, oled metsa eksinud või kuidas anda esmaabi. Samuti leiab rakendusest kasulikud telefoni-numbrid, alates hädaabinumbrist.

Kindlasti võiks kodus olla teatud hulk pikema säilivusajaga toiduvaru.

Puhta vee osas ma Sakus liiga murelik ei ole, sest kui häda käes, siis saame ülevalt poolt Sakut ka jõest vett võtta ja küllap seda siis läbi keetes ka natuke kasutada.

Igaüks endale generaatorit muretsema ei pea, aga kui majas on elektriküte, siis võiks lisaks olla alternatiivne kütmis-võimalus, olgu see saunaahi või puupliit. Kortermajad peaksid samuti läbi mõt-lema, mismoodi kriisi ajal küte majas toi-miks ja võiksid maja soojasõlmes vastava valmiduse luua.

Kõigil võiks olla teatud kogus sularaha, sest kui elekter on ära, ei saa ka kaardiga maksta. Lisaks võiks olla kütusevaru, sest kui juhtub, et tanklad on kinni, aga on vaja

sõita näiteks sugulaste juurde Eesti teise otsa ja tagasi, siis saab seda teha.

Lisaks on olulised taskulambid, pata-reid, küünlad, tikud, patareidel töötav raadio. Kokkuvõttes on need üsna lihtsad asjad, mida iga pere peaks oma vajadustest lähtuvalt läbi mõtlema ja ka katsetama.

Mis praegu kõige rohkem rahul-olematust tekitab?

Viimase 20 aasta jooksul, mil olen töötanud volikogus ja vallavalitsuses, ei mäleta ma nii segast aega nagu praegu. Valitsus ja Riigikogu ei suuda kokku lep-pida järgmise aasta rahastusmudelites, rääkimata kolme või viie aasta perspek-tiivist. Sellises olukorras on keeruline valla eelarvet ja pikaajalisi strateegilisi investeeringuid planeerida, kuid me ei saa seda tegemata jätta ja lõputult oodata. Lähtume majanduses toimuvast, oma senistest kogemustest ja püsime kahe jalaga maa peal.

Uue aasta alguses mõeldakse ka sellele, milline see aasta võiks tulla ja soovitakse häid soove. Mis on sinu tänane soov vallaelanikele?

Minu kooliajal räägiti palju rahust. Toona tundus see üsna sisutühja sõna-kõlksuna, sest rahu meie ümber oli ise-enesestmõistetav. Kahel viimasel aastal see enam nõnda ei ole. Seega soovin meile kõigile rahu! Eeskätt suures plaanis, et õudused Ukrainas ja Iisraelis lõppeks. Teisalt soovin kõigile ka hinge-, meele- ja südamerahu! Toredat ja rahulikku aastat!

Veebruaris avaneb hajaasustuse programmi taotlusvoor

HELE-MALL KINK | arendusspetsialist

Hajaasustuse programmi 2024. aasta taotlusvoor avaneb 1. veebruaril. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2024.

Programmi eesmärk on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused ning aidata seeläbi kaasa elanike arvu püsimisele. Programmist toetatakse kodumajapidamiste veevarustuse- ja kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Toetust saavad taotleda füüsilised isikud, kes vastavad järgmistele nõuetele:

- taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine;
- taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmetel katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse;
- taotlejal ei tohi olla riiklike maksude

osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud;

- taotluse esitamise päeval peab eelmise toetuse kasutamise aruanne olema kohaliku omavalitsuse kinnitatud;
- projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest ning projekti elluviimine peab olema lõppenud 31. oktoobriks 2025.

Projektil võib olla ka kaastaotlejaid.

Kaastaotlejale kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi. Oluline on, et projekti tulemus ei oleks poolik, vaid jõuaks tervikliku lahenduseeni. Näiteks projekti lõpptulemusena peab olema majapidamises joogivesi kättesaadav, juurdepääsutee aastaringelt läbitav, elamu heitvee kanaliseerimist tagav süsteem nõuetekohane või olemas on leibkonna vajadustele vastav autonoomne elektrisüsteem.

Maksimaalne toetus on 6500 eurot ühe majapidamise kohta. Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering

peab kokku moodustama vähemalt 33% projekti abikõlblikest kuludest.

Hajaasustuse programmi programmi-dokument ja taotlusvormid on **Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehel**.

Vormikohane taotlus koos kohustuslike lisadokumentidega tuleb esitada Saku Vallavalitsusele aadressile saku@sakuvald.ee digitaalselt allkirjastatuna.

Info tekkinud küsimuste korral

- Hajaasustuse programmist toetuse küsimine – Hele-Mall Kink, tel 528 7877 e-post helemall.kink@sakuvald.ee
- Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rajamine – Maigi Tenisson, tel 671 2421, e-post maigi.tenisson@sakuvald.ee
- Juurdepääsuteede ja autonoomsete elektrisüsteemide rajamine – August Albert, tel 671 2407, e-post august.albert@sakuvald.ee

ÜHISVEEVÄRGI- JA KANALISATSIOONI ARENDAMISE KAVA AVALIK VÄLJAPANEK

MAIRE LAUR | ehitus- ja planeerimisteenistuse juht

Saku valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni (ÜVK) arendamise **kava avalik väljapanek toimub 8. jaanuarist kuni 2. veebruarini 2024.**

ÜVK arendamise kavaga on võimalik tutvuda Saku valla veebilehel <https://www.sakuvald.ee/uvk-arendamise-kava>

ÜVK arendamise kava on koostatud koostöös AS-ga Saku Maja. Kava koostamisel oli konsultandiks Keskkonnanlahendused OÜ.

Arendamise kava ülesanne on piiritleda ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga kaetud ala ulatus, anda hinnang ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide rajamise ja rekonstrueerimise

maksumuste kohta, näidata üldistes huvides kasutatavad ja tulekustutusvee võtmise kohad ja teised avalikud veevõtukohad. Arendamise kava koosneb sissejuhatusest, olemasolevate süsteemide hetkeolukorda analüüsivast osast, investeeringuprojektide kirjeldusest ja finantsanalüüsist. ÜVK arendamise kava osaks on ka elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüs ja plaan.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 15 lg 7 kohaselt on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava koosseisus olevad skeemid piiratud juurdepääsuga teave avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punkti 181 tähenduses. Nimetatud skeemidele kehtib

juurdepääsupiirang 50 aastat alates skeemide koostamisest.

Seega ei ole võimalik Saku valla veebilehel ÜVK arendamise kava kaardimaterjali avalikustada.

Põhjendatud vajaduse korral on võimalik kaardimaterjaliga tutvuda Saku vallamajas. Palume selles eelnevalt kokku leppida, edastades vastava soovi koos põhjendusega aadressile saku@sakuvald.ee

ÜVK arendamise kava avalik arutelu toimub **31. jaanuaril kell 17 Saku vallamajas**, Juubelitamme tee 15, Saku.

Ettepanekuid ÜVK arendamise kavale saab esitada kuni 5. veebruarini 2024.

OLULISED NUMBRID

Hädaabinumber
(kiirabi, pääste, politsei)
Perearsti nõuandeliin

112
1220

Piirkonnapolitseinik Enely Meho
Piirkonnapolitseinik Kätlin Murre
Vastuvõtt kokkuleppel
Volitatud loomaarst

5887 1994
5855 7455
504 1060

Vallavalitsuse istungid

MERILIN PIIRISALU

5. detsember

- Eraldati sporditegevuse toetust perioodil 01.11.2023–31.08.2024 spordiklubidele MTÜ Urban Style ja MTÜ Orca Swim Club, kes pakuvad Saku valla lastele ja noortele võimalust regulaarselt osaleda sporditegevuses ning laste treeningtegevust juhendab vähemalt EKR tase 3 treener.
- Anti projekteerimistingimused elektripaigaldise (kaablitross) ehitusprojekti koostamiseks Saku vallas Kajamaa külas, Kiisa alevikus, Kirdalu külas ja Tõdva külas.
- Anti projekteerimistingimused üksik-elamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks aadressil Kasearu, Kasemetsa küla; aiamaja rekonstrueerimise ja laiendamise ehitusprojekti koostamiseks Linnu tee 7, Metsanurme küla; põllumajandushoonete ehitusprojekti koostamiseks aadressil Sälü, Rahula küla; elektripaigaldise (kõrgepingeliin) rekonstrueerimise ehitusprojekti koostamiseks Tõdva külas, Kirdalu külas, Metsanurme külas ja Roobuka külas; aiamaja lammutamise ja üksikelamu püstitamise ehitusprojekti koostamiseks Annekese tee 54, Metsanurme küla ning Keraamika tee 3, Metsanurme küla.
- Määrati Jälgimäe külas asuvate katastriüksuste Linnupõllu ja Sõbra tee 2 jagamise tulemusel moodustatavate katastriüksuste koha-aadressid ja sihtotstarbed.
- Otsustati omandada vara tasuta omandamise teel Mostland OÜ omandis olev kinnistu Timuti haljak Kasemetsa külas.
- Kinnitati alates 01.01.2024 Saku Päevakeskuse töötajate koosseis (kokku 28,35 ametikohta).
- Otsustati osutada isikule alates 06.12.2023 väljaspool isiku kodu osutatavat ööpäevaringset üldhooldusteenust teenuseosutaja juures.

12. detsember

- Kinnitati 1. jaanuarist 2024 õppekoha tegevuskulude arvestuslik maksumus Saku Muusikakoolis aastast ühe õpilase kohta 4257 eurot.

- Kinnitati 1. jaanuarist 2024 õppekoha tegevuskulude arvestuslik maksumus ühes kuus ühe õpilase kohta valla koolides järgnevalt: Saku Gümnaasiumis 177 eurot; Kurtina Koolis 232 eurot; Kajamaa Koolis 667 eurot. Kinnitati lasteasutuse majandamiskulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulu arvestuslik maksumus ühes kuus ühe lapse kohta valla lasteasutades järgnevalt: Kurtina Kooli lasteaias 492 eurot; Saku Lasteaias Päikesekild 511 eurot; Saku Lasteaias Terake 534 eurot.
- Otsustati kompenseerida lapsele kliinilise psühholoogi visiiditasu.
- Otsustati osutada kuuele puudega lapsele tugiisikuteenust.
- Anti projekteerimistingimused detailplaneeringu tingimuste täpsustamiseks Tagadi tee 8, Kurtina küla; aiamaja üksikelamuks laiendamise ehitusprojekti koostamiseks Keraamika tee 9, Metsanurme küla ja Kasemetsa tee 183, Metsanurme küla; üksik-elamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks aadressil Videviku, Üksnurme küla; aiamaja lammutamise ja üksikelamu püstitamise ehitusprojekti koostamiseks Silikaadi tee 19, Roobuka küla ning üksikelamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks aadressil Jasmiini, Rahula küla.
- Anti nõusolek Kirdalu külas katastriüksuse Jaago jagamiseks ning määrati moodustatavate katastriüksuste koha-aadressid ja sihtotstarbed.
- Algatati detailplaneering Üksnurme küla Kaasiku maaüksuse osal ja lähialal ning anti detailplaneeringu lähteseisukohad detailplaneeringu koostamiseks.
- Võeti vastu Kasemetsa küla Saku katsepunkti maaüksuse ja lähiala detailplaneering.
- Saadi ülevaade novembris väljastatud ehitus- ja kasutuslubadest, kokku anti 12 ehitusluba ja 18 kasutusluba.
- Kinnitati valla visuaalse identiteedi käsiraamat.

19. detsember

- Eraldati sporditegevuse toetus perioodiks 01.12.2023–31.12.2023 lapsevanemale, kelle laps treenib väljaspool

Saku valda tegutsevas spordiklubis MTÜ Orca Swim Club.

- Kinnitati alates 01.01.2024 eaka tähtpäeva toetuseks 60 eurot.
- Otsustati osutada sügava puudega lapsele lapsehoiuteenust ajavahemikus 01.01.2024–31.12.2024 kuni 120 tundi kuus, et vähendada lapsevanemate hoolduskoormust.
- Otsustati kompenseerida raske puudega lapsele toetava logopeedilise teenuse osutamine ajavahemikus 01.01.2024–31.12.2024.
- Otsustati kompenseerida lapsele 10 psühhoterapia seanssi.
- Anti projekteerimistingimused abihoone ehitusprojekti koostamiseks aadressil Ülle, Jälgimäe küla; aiamaja üksikelamuks laiendamise ehitusprojekti koostamiseks Hange tee 4, Üksnurme küla ning elektripaigaldise (kaablitross) ehitusprojekti koostamiseks Kajamaa külas, Kiisa alevikus, Kirdalu külas ja Tõdva külas.
- Nõustuti Timbeco Group OÜ-le keskkonnaloa (veeloa) andmisega.
- Vabastati 2024. aastal maamaksust neli repressseeritud isikut.

2. jaanuar

- Kinnitati Saku valla kultuuri-, spordi- ja noorsootöö valdkonna tunnustamise komisjonid.
- Otsustati osutada 01.02.2024–31.12.2024 kolmele isikule tugiisikuteenust Saku Päevakeskuses kuni 10 tundi nädalas tasuta.
- Anti projekteerimistingimused üksik-elamu püstitamise ehitusprojekti koostamiseks Jõesilma põik 44, Metsanurme küla; põllumajandushoonete ehitusprojekti koostamiseks aadressil Mihkli, Jälgimäe küla ning aiamaja laiendamise ehitusprojekti koostamiseks Roobuka põik 7, Roobuka küla.
- Võeti vastu Saku alevikus Saku spordipargi detailplaneering.

Kõikide vallavalitsuse korraldustega saab tutvuda veebilehel

www.sakuvald.ee/dokumendiregister1

Vallavolikogu

21. detsembri vallavolikogu istungil osales 18 liiget, puudus kolm.

• Nõustuti AS-i Silikaat liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise tingimustel, et keskkonnaloasse seatakse sisse tingimus, et kaevandajal tuleb korra kuus mõõta kaevandamise tagajärjel tekkinud tehisveekogu veeaset ja edastada andmed loa väljastajale ning tööde korraldus karjääris

peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu.

- Muudeti jäätmehoolduseeskirja, sh täpsustati jäätmeveo tühjendussagedusi ja muudeti avalike ürituste nõudeid.
- Anti nõusolek korraldatud jäätmeveo teenustasu tõstmiseks.
- Kuulati vallavanema ettekannet 2023. aasta tegemistest Saku vallas.
- Otsustati maksta tulemustasu Saku Vallavalitsuse tulemusliku juhtimise,

sh kavandatud projektide ja ehituste valmimise ning vallavalitsusele seadustega ja volikogu õigusaktidega pandud ülesannete heal tasemel täitmise korraldamise eest 2023. aastal 1,5 kalendrikuu töötasu ulatuses: vallavanem Marti Rehemaale 7950 eurot, abivallavanem Tanel Otsale 6045 eurot, vallavalitsuse liikmetele Kalle Pungasele ja Rando Kruusele 1050 eurot.

Jaauuaris ja veebruaris toimub elanike rahulolu uuring

Saku vald korraldab käesoleval aastal elanike rahulolu uuringu, mida viib läbi RAIT Faktum OÜ. Eesmärgiks on uurida ja analüüsida Saku valla elanike rahulolu elukeskkonna, avalike teenuste ja valla juhtimisega. Küsitlusega alustatakse jaanuari lõpus ja jätkatakse veebruaris.

Valimi põhjal edastatakse Saku valla 16-aastastele või vanematele elanikele

nende rahvastikuregistris olevale e-posti aadressile selgitav kiri koos lingiga, millele vajutades avaneb võimalus ankeedile vastata. Iga link on unikaalne, seda saab kasutada üks inimene. Ankeedile vastamine võtab aega umbes 10 minutit. Mitte-vastanutele saadetakse vähemalt kaks meeldetuletuskirja. Vastamine on anonüümne ja tulemusi analüüsitakse vaid üldistatud kujul.

Juhul kui mõne elanike grupi (nt eakamate) vastamisaktiivsus jääb eeldatust vähesemaks, siis pöörduvad RAIT Faktum OÜ küsitlajad nende poole telefoni teel.

Küsitluse tulemusi tutvustame valla veebilehel. Loodame aktiivsele osalemisele. Teie tagasiside on oluline!

Head Saku valla koolid ja lasteaiad, ühingud, seltsingud, asutused ja ettevõtted!

Olete väga oodatud oma kollektiiviga osalema 24. veebruaril Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva pidulikul lipuheiskamisel ja rongkäigus.

Osalemiseks palun kirjutage hiljemalt 10. veebruaril

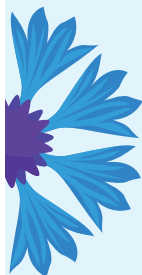
nkk.saku@naiskodukaitse.ee

✿ Kollektiivi nimi

✿ Esindaja nimi ja kontakt

EV 106. aastapäeva üritusi korraldavad koostöös

Saku Vallavalitsus, KL Männiku malevkond ja NKK Saku jaoskond.

Mittetulundusliku tegevuse (MTT) projekti-, tegevus- ja üksikisiku toetus

HELE-MALL KINK | arendusspetsialist

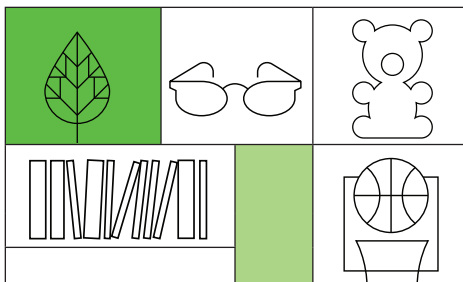
1. veebruar 2024 on Saku valla 2024. aasta eelarve mittetulundusliku tegevuse (MTT) projekti- ja tegevustoetuse taotluste esitamise tähtaeg.

Taotlusi on võimalik esitada Saku valla veebilehel e-toetuste keskkonnas.

Projektitoetust saavad taotleda Saku vallas tegutsevad mittetulundusühingud, seltsingud ja sihtasutused.

Projekti tegevused peavad olema suunanud Saku valla elanikele elukeskkonna, turvalisuse, keskkonnakaitse, spordi, noorsootöö, kultuuri, hariduse, sotsiaaltöö, tervise ja külaliikumise edendamiseks.

Tegevustoetust saavad taotleda Saku vallas tegutsevad mittetulundusühingud või sihtasutused, mille põhikirjaliseks eesmärgiks on aleviku või külaliikumise arendamine ning Saku Vallavolikogu

otsusega ühendused (seltsing Kiisa-Kurtina-Tagadi-Roobuka pensionäride ühendus, seltsing Kajamaa piirkonna külade pensionäride ühendus Meespea, seltsing Saku pensionäride ühendus Elukaar, MTÜ Saku Diabeetikute Selts, MTÜ Saku Valla Invaühing ja MTÜ Saku Valla Lasterikkad).

Üksikisiku toetust saab taotleda Saku valla elanik siseriiklikel ja rahvusvahelistel

spordivõistlustel, sh tiitlivõistlustel ja treeninglaagrites osalemiseks; kultuurialaseks eneseteostuseks ning osalemiseks konkurssidel ja festivalidel; teistes tegevusvaldkondades (vaata projektitoetuse loetelu) eneseteostuseks ja osalemiseks konkurssidel tingimusel, et kavandatud tegevuse suhtes on võimalik määratleda avalikku huvi.

Enne taotluse koostamist tutvuge mittetulundusliku tegevuse toetuse andmise korraga.

MTT infotund toimub 24. jaanuaril kell 17 Saku vallas (Juubelitammede tee 15, Saku).

Täiendav info ja nõustamine: arendusspetsialist Hele-Mall Kink, e-post helemall.kink@sakuvald.ee ja telefon 528 7877

Korterelamute toetus

HELE-MALL KINK | arendusspetsialist

Korteriühistud saavad taotleda vallalt toetust korterelamute elukeskkonna parendamiseks.

Taotluste esitamise tähtaeg on 31. märts 2024 ning taotlused tuleb esitada Saku valla e-toetuste keskkonnas. Taotlusvoor avaneb 1. märtsil 2024.

Toetusega soovitakse parandada avaliku ruumi väljanägemist ja keskkonnahoidu, suurendada korteriühistute omaalgatust ja koostöötahet, tugevdada sotsiaalseid suhteid korterelamutes ja suurendada kogukonna aktiivsust.

Toetust on võimalik taotleda Saku vallas tegutseval korteriühistul. Toetuse saamiseks peab korteriühistu või -ühistud (lubatud on

ka ühistaotlus, mille maksimumsummat on võimalik summeerida) esitama allkirjastatud taotluse, mis on vormikohaselt täidetud ning lisatud on vajalikud dokumendid.

Tähelepanu tuleb pöörata taotluse kohustuslikele lisadele ning alustada kohe-selt nende koostamisega. Näiteks ehitiste ehituse või vee-, reovee- ja sadeveetorustike rekonstrueerimise korral on kohustus lisada eskiisjoonis/asendiplaan koos selgitusega. Eduka projekti ja eelarve koostamise aluseks on vaja võtta hinnapakkumised. Üheks oluliseks lisaks taotluse juures on korteriühistu üldkoosoleku või põhikirjast tulenevate volituste alusel juhatause koosoleku protokoll koopia, mis sisaldab otsust

abikõlblike tegevuste teostamise kohta ning kinnitust omafinantseeringu olemasolu ja suuruse kohta.

Täiendav info toetuse kohta on valla veebilehel.

Infotund toimub 14. veebruaril kell 17 Saku vallas (Juubelitammede tee 15, Saku), kus tutvustatakse toetuse maksmise tingimusi, räägitakse taotlemisest ja aruandlusest Saku valla e-toetuste keskkonnas ning vastatakse tekkinud küsimustele.

Täiendav info ja nõustamine: arendusspetsialist Hele-Mall Kink, e-post helemall.kink@sakuvald.ee ja telefon 528 7877

Saku Gümnaasium tegi annetuse Tallinna Naiste Tugikeskusele

ENVL Tallinna Naiste Tugikeskus tänab Saku Gümnaasiumi peret 1000,53 euro suuruse annetuse eest vägivalda kogenud emade ja laste psühholoogilise nõustamise toetamiseks.

Eelmise aasta 19. detsembril toimunud gümnaasiumi jõulukontserdi raames korraldati heategevuslik kohvik, kus õpilasesindus müüs õpilaste perede ja koolitöötajate poolt valmistatud. Ühiselt otsustati saadud tulu suunata naiste tugikeskusele ja selle aasta 8. jaanuaril toimus annetuse üleandmine.

Vaike Pähn, Saku Gümnaasiumi koolijuht Keit Fomotskin, õpetajad Mare Maalma ja Evelin Jauk. Foto: erakogu

Nii tore, et meie valla noored on empaa-tilised ja mõistavad ning hindavad terveid paarisuhteid.

Kui märkate, et kellegi suhe on muutust vajav, siis jagage palun tugikeskuse telefoninumbrit 5757 0911. Aitame ka anonüümsel helistajal endas selgusele jõuda ja toetame teda tema valikutes.

Vaike Pähn
ENVL Tallinna Naiste Tugikeskuse juhataja

Märtsist muutuvad jäätmeveo teenustasud

1. märtsist 2024 hakkavad Saku vallas kehtima uued jäätmeveo teenustasud. Korraldatud jäätmeveo raames liigiti kogutud jäätmete maht on enam kui 10% kasvanud ning see on kaasa toonud üldlase käitluskulude suurenemise (suurem veokite ja tööjõu vajadus, suurenenud tühjenduste arv, käitluskulude hinnatõus). Lisaks muutus 1. jaanuarist 2024 käibemaksumäär, mis on 22%.

Uuenenud hinnakiri

Ragn-Sells AS teostab Saku vallas segaolme-, köögi- ja söökla-, paberi-,

pakendi- ja suurjäätmete vedu. Märtsist jõustuvad hinnamuudatused puudutavad segaolmejäätmete tühjendustasusid, graafikuväliseid tühjenduskordi ning tühisõite. Uus hinnakiri on leitav Saku valla kodulehel www.sakuvald.ee/jaatmemajandus1

Jäätmete liigiti kogumine aitab kulusid vähendada

Köögi- ja sööklajäätmetele, paberi- ja pakendijäätmetele tühjendustasusid ei lisandu ning neid jäätmeid saab vedajale üle anda tasuta. Kui

segaolmejäätmetest võtta välja köögi- ja sööklajäätmed, vanapaber ja pakendid, siis tegelikult suurt midagi alles ei jäägi. Jäätmeid liigiti kogudes on võimalik vähendada segaolmejäätmete konteineri tühjendussagedust või vahetada senine konteiner väiksema ja soodsama vastu.

Jäätmete liigiti kogumise juhendid ja info liigiti kogutud jäätmete üleandmise kohta leiad:

www.sakuvald.ee/jaatmete-liigiti-kogumine

JÄÄTMEKÄITLUSTEENUSTE HINNAKIRI SAKU VALLAS

Hinnakiri kehtib alates 01.03.2024. Hinnad sisaldavad 22% käibemaksu.

Jäätmeliik	Mahuti tüüp	Graafikujärgne tühjendus	Lisa tühjendus (tellimisel)	Tühisõit	Konteineri rent (kuu)	Konteineri müük
Segaolmejäätmed	Jäätmekott kuni 150L	2,18	2,26	1,50	-	-
	80L konteiner	1,16	1,21	0,79	1,62	48,28
	120L konteiner	1,75	1,81	1,20	-	-
	140L konteiner	2,04	2,11	1,40	1,78	50,84
	240L konteiner	3,49	3,61	2,40	2,14	66,09
	370L konteiner	5,39	5,58	3,71	2,65	137,25
	600L konteiner	8,73	9,04	6,02	3,92	244,00
	660L konteiner	9,61	9,94	6,63	3,92	244,00
	770L konteiner	11,21	11,59	7,73	4,32	249,09
	800L konteiner	11,64	12,04	8,03	4,32	249,09
	1100L konteiner	16,01	16,57	11,04	5,80	274,50
	1500L konteiner	21,83	22,59	15,06	12,20	-
	2500L konteiner	36,39	37,65	25,10	17,08	1495,11 ¹
	4500L konteiner	65,50	67,77	45,18	19,52	1725,69 ¹
	1300L süvamahuti	18,92	19,58	13,05	- ²	- ²
	3000L süvamahuti	43,66	45,18	30,12	- ²	- ²
	5000L süvamahuti	72,77	75,30	50,20	- ²	- ²

¹ Metallkonteinerite müügi hinnad muutuvad ajas.

² Süvamahuti laenutamise hind sõltub kliendi soovist ja vajadusest mahuti komplekteerimisel. Süvamahutite laenutamise ja müügi hinna ning paigalduse kohta saab infot e-aadressilt info@ragnsells.ee

Saku vald värskendas logo ja kaasajastas visuaalse identiteedi

MERILIN PIIRALU

Lõppenud aastal astus Saku vald olulise sammu oma visuaalse identiteedi kaasajastamisel. Eesmärk oli luua vallale terviklik ja eristuv disainikeel. Värskendatud logo ja visuaalse identiteedi käsiraamatu (*corporate visual identity*, CVI) ehk stiiliramatu disainis loovagentuur Identity, kes on varasemalt vedanud mitmeid suuri identiteediprojekte, sealhulgas EV100, Tartu, Hiiumaa, Kose vald ja Tallinn – Euroopa rohepealinn. Protsessist Saku vallas räägib lähemalt agentuuri loovjuht **Ionel Lehari**.

Organisatsiooni visuaalne identiteet hõlmab kõiki elemente, mis aitavad eristuda ja luua sidet oma kogukonnaga. See ei ole ainult esteetiline valik, vaid strateegiline tööriist, mis aitab olla avalikus ruumis nähtavam, eristuvam ja tugevdab kogukonnatunnet. „Kui tava-inimese jaoks tähendab visuaalne identiteet üldjuhul ainult logo, siis tegelikult on selle taga palju suurem tervik, kuhu kuuluvad värvid, fondid, kujundusvõtted, illustratsioonid, samuti nii logo kui ka piltide kasutus,“ selgitab Lehari. „Ühtne visuaalne identiteet, mida kasutatakse järjepidevalt, annab signaali, et organisatsioonis on kõik korrastatud, kaasa arvatud kommunikatsioon. Kuigi vald ei ole äriettevõtte ega pea otseselt midagi müüma, siis tänapäevases tihedas kommunikatsioonivoos võitleb ka kohalik omavalitsus, et tema häält kuulda oleks. Selleks, et sõnum kohale jõuaks, ongi vaja eristuvat visuaali.“

Endiselt läbi rohelise akna

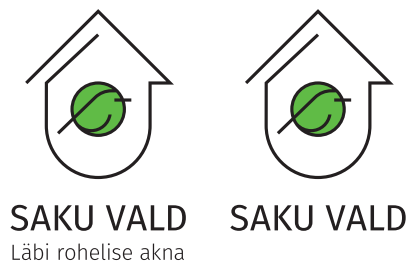
Saku valla puhul ei pidanud identiteedi loomisega alustama päris nullist. Erinevatel aegadel on välja töötatud valla visuaalseid tähistajaid – lipp, vapp ja logo, aga ühtne graafika siiski puudus. Kuna lipp ja vapp kuuluvad ajaloolise pärandina heraldika valdkonda, siis uus stiiliramatu

Pesakasti ja linnu märk ütleb, et Saku vald on linnalähedane roheline keskkond, siin juhindutakse pehmetest väärtustest ning peetakse väga tähtsaks loodushoidu.

seostati just logoga, mille pesakasti motiiv ja tunnuslause *läbi rohelise akna* identifitseerivad Saku valda ka edaspidi. „See on üldlevinud praktika, et brändi logo idee jäetakse samaks, kuid vormi arendatakse ja kaasajastatakse. Tänapäeva tehnoloogilises maailmas peab logo olema funktsionaalne ja sobima kasutamiseks nii trükistel, dokumentidel, veebilehel kui ka sotsiaalmeedias,“ põhjendab Lehari. „Logo peab olema nii öelda valla essents ja defineerima kogukonda. Linnupesa motiiv, mis on väga soe ja sõbralik, jäi Sakule alles, aga logo proportsioonid on nüüd selgemad ja korrapärasemad. Uus logo on heas mõttes tõsisem, aga siiski soe. Pesakasti ja linnu märk ütleb, et Saku vald on linnalähedane roheline keskkond, siin juhindutakse pehmetest väärtustest ning peetakse väga tähtsaks loodushoidu.“

Hoolimata algmaterjali olemasolust oli Saku vallale visuaalse identiteedi loomine põhjalik ja päris pikk protsess, mis kestis pool aastat. Töögruppi kuulusid üheksa inimest vallavalitsusest ja volikogu esimees. Identityst oli seotud neli inimest, lisaks loovjuhile strateeg Ants Lusti, projektijuht Tea Teesalu ja disainer Maret Põldre. Lõpu poole langes peamine koormus loovjuhile ja disainerile.

Esmalt oli agentuuril vaja end kurssi viia valla ajaloo ja maamärkidega ning

Logo kasutatakse nii tsentraalse kui ka horisontaalsena, nii ilma tunnuslauseta kui ka koos tunnuslausega.

seda tehti nii veebist materjali otsides kui ka kohapeal ringi käes. Lisaks toimusid regulaarsed kohtumised vallavalitsuse töögrupiga. „Suhtlust vallaga oli mitme kuu vältel kord nädalas, aga me olime valmis isegi enamaks, sest oma kogemustest teadsime, et avaliku sektori puhul võib otsustamine teinekord väga kaua aega

Värvipaleti põhirollis on must koos valge ja logorohelise. Lisavärve kasutatakse sekundaarsetel kujunduselementidel, seejuures ei ole vaja kasutada kõiki värve ühes kujunduses.

võtta. Sakus kulges kõik kokkuvõttes väga sujuvalt ning pikka venitamist ei olnud,” ütleb Lehari.

Väärtusi otsides

Loovjuhi sõnul oli protsessis kõige huvitavam dialoogi pidamine ja filosoofiline aspekt. „Maru põnev on rääkida inimestega enese määratlemisest ja otsida sellele väljundit. Lõpuks pole vahet, kas sa räägid peaministriga või naabrimehega, kellel on ühe mehe firma, sest sa jõuad juttudes ikka samale tasandile ehk sinani, mis on sümboolsed väärtused, mis sind määratlevad ja kuidas see kõik välja näeb,” kirjeldab Lehari.

Talle meeldib, et loovjuhi töö on väga silmaringi avardav. „Selleks et mõista, mida on vaja teha, peab olema ettekujutus sellest kohast ja nendest inimestest, kellega me koostööd teeme. Meie agentuuri töö on projektipõhine ning iga järgmine asi on huvitav ja annab uusi teadmisi juurde. Näiteks Saku oli mulle varem küll tuttav, aga ikkagi üllatas see, kuivõrd suur osakaal on siin spordil. Teadsin küll, et tegu on sportliku vallaga, aga uudiseks oli, et siin on nii palju väga häid sportimisvõimalusi ning tegeletakse väga paljude spordialadega,” toob ta välja.

Korrastatud kommunikatsioonikeel

Tänu uuele stiiliraamatule sai Saku valla kui organisatsiooni jaoks kommunikatsioonikeel märgatavalt korrastatunaks. Uus logo on juba kasutusel ning uut visuaalset identiteeti hakatakse järjest rakendada kõikides kujundustes, olgu selleks siis sotsiaalmeedia, töökuulutus, ürituse kutse või tänukiri.

Üks võimalik variant Saku valla graafika ja sümbolikaga T-särgist.

Aga kui vallaelanik küsib, kas ka tema jaoks midagi muutus, siis mis on vastus? „On olemas sellised asjad nagu organisatsiooniuhkus ja asukohauhkus. Vallaelanikud võivad olla rahul, et armastatud kodupaigas sai veel üks killuke korda,” ütleb Lehari.

Tema sõnul jäi ka agentuur tulemussega väga rahule. „Arvasin, et peame

hakkama rohkem kompromisse tegema, aga me muutsime kogu visuaalse keele uueks ja see toimis. Alguses oli kaalukausil mitmeid erinevaid visuaalseid lahendusi, millest iga korraga sai midagi elimineeritud. Valitud variant sai lõpuks ülekaalukalt töögrupi poolthääled, nii et võib öelda, et pärast pikki arutelusid jõuti päriselt üksmeelele.“

MIDA STIILIRAAMAT SISALDAB?

Valminud visuaalse identiteedi käsi- raamat ehk stiiliraamat hõlmab nii logo kasutust kui ka värvivalikut, kirjatüüpi, kujundust ning muid detaile. Juhist kasutab vallavalitsus järjepidevalt kõikide visuaalsete materjalide loomisel nii sise- kui ka väliskommunikatsioonis.

Saku valla värvipalett sisaldab valget, musta, rohelist ja roosasid toone. Peamise kirjatüübina on kasutusel Fira Sans ja asenduskirjatüübina elektroonilistes dokumentides Calibri.

Stiiliraamatus on kirjeldatud, kus ja kuidas kasutatakse logotüüpi ning mis juhtudel tohib seda kasutada ilma tunnuslauseta.

Samuti on stiiliraamatus Saku valla kujundustele iseloomulik graafiline raamistik ja vastavalt materjali iseloomule kombineeritavad illustreerivad motiivid. Viimaste hulka kuuluvad nii üldised motiivid kui ka märgid valdkondade kaupa: haridus, sport, ettevõtlus, muusika, tähistamine ja maamärgid.

Uut visuaalset identiteeti, logo ja kõike seonduvat, hakkab vallavalitsus kasutama järk-järgult. Vana logoga olemasolevad asjad jäävad kasutusse, kuid uued tehakse juba vastavalt käsi- raamatule.

Valla logo ja tunnuslause kasutamiseks annab loa vallasekretär.

Saku valla stiiliraamatuga saab tutvuda valla veebilehel www.sakuvald.ee/saku-valla-stiiliraamat

Kokkuvõtte arendus- ja keskkonnategevustest Saku vallas 2023

Arendus- ja keskkonnateenistus

Vaadates tagasi 2023. aasta keskkonnategevustele, siis oli taaskord tegemist väga sisuka aastaga. Teeme kokkuvõtte mõningatest tegevustest ja projektidest, mis eelmisel aastal tehtud ja mis tänava jätkuavad.

Saku valla ringmajanduse toimimis- ja rahastusmudeli väljatöötamine

Projekti tulemusena valmib mudel, mille eesmärk on pikendada toodete eluiga ja suunata juba olemasolevad materjalid ja esemed oma kogukonnas tagasi ringlusesse, seejuures vähendades jäätmeteket ja ressursikasutust nii materjalide tootmises, transpordis kui ka hilisemas jäätmekäitluses. Mudeli väljatöötamise raames toimus seminar, kus arutleti, milline on vallaelanike huvi ja nägemus parandusvõimaluste loomisest ja kasutamisest ning materjalide ringlusse suunamisest ja kasutusse võtmisest Saku vallas. Mudel valmib 2024. aasta kevadeks.

Jäätmetekke vähendamine ja ringmajanduse soodustamine

Saku Vallavalitsus sai juulikuus Keskkonnainvesteeringute Keskuselt positiivse rahastamise otsuse projekti „Jäätmetekke vähendamine ja ringmajanduse soodustamine Saku vallas“ elluviimiseks. Projekti eesmärk on suurendada elanike keskkonnateadlikkust ringmajanduse valdkonnas ringmajanduse juhise ja vähendada valla territooriumil jäätmeteket ja muuta inimeste käitumisharjumusi poekotipuudega. Projekti tulemusel valmivad uued poekotipuud, tootmisjääkidest poekotid ja ringmajanduse juhendid.

Saku jäätmejaamas avati uus taaskasutuspunkt

Kui varem tegutsesid Saku vallas kaks taaskasutuspunkti, üks Kiisa jäätmepunktis ja teine Saku alevikus Üksnurme teel, siis nüüd otsustati avada uus taaskasutuspunkt ka Saku jäätmejaamas. Korduvalt tuli ette olukordi, kus elanik tuli esemega, mis tegelikult kõlbaks veel korduskasutamiseks. Sel juhul suunas jäätmejaama operaator neid Saku taaskasutuspunkti Üksnurme teel, aga nüüd saab ka jäätmejaamas oma asjad teisele ringile saata.

Poekotipuud on mitmes Saku valla kaupluses, sealt saab igaüks võtta endale riidest poekoti või puud enda toodud kotiga täiendada.

Foto: Stiina Vard

Eterniidijäätmete kogumiskampaania

9.–13. augustini toimus Saku jäätmejaamas valla elanikelt ja eraisikutest kinnistuomanikelt tasuta eterniidijäätmete vastuvõtt. Viie päeva jooksul andis kampaania raames eterniiti 47 elanikku. Kokku võeti vastu 41 tonni eterniidijäätmeid. Need on ohtlikud jäätmed, mistõttu on oluline vältida nende sattumist keskkonda. Kampaania raames suunatakse eterniidijäätmed edasiseks ohutuks käitlemiseks vastavat luba omavale ettevõttele.

Kuna eterniidijäätmete kogumise kohta on jätkuvalt suur huvi, korraldame saabuval suvel eterniidijäätmete tasuta vastuvõtu. Info registreerumise ja vastuvõtu kohta ilmub jooksvalt ajalehes, sotsiaalmeedias ja valla kodulehel.

Jäätmete liigiti kogumine

Saku vald on endiselt üks eesrindlikumaid omavalitsusi jäätmete liigiti kogumise alal. Minuomavalitsus.ee andmetel oli Saku vald aastal 2022 jäätmemajanduse valdkonnas tasemel 8, mis on kõigi Eesti omavalitsuste seas kõrgeim. Tulemus kajastab, et on loodud toimiv ja kättesaadav süsteem jäätmete liigiti kogumiseks, elanikud on selle olulisusest teadlikud ning on rahul liigiti kogumise võimalustega ning selle tulemusena kogutakse

kõigist olme- ja pakendijäätmetest liigiti vähemalt 60%. Saku vald on ka esimene omavalitsus Eestis, kes hakkas ringlussevõtu suurendamiseks koguma pakendeid omakorda kolmeks. Eraldi saab üle anda plast- ja metallpakendeid, klaaspakendeid ning papp- ja paberpakendeid. Kõikide eri liiki pakendite vedu ja taaskasutusse suunamine on tasuta.

Biojäätmeid tuleb teistest jäätmetest eraldi koguda juba aastaid, kuid nüüd on Kliimaministeerium astumas jõulisemaid samme, et biojäätmed ei satuks segaolmejäätmete hulka. Nimelt tuleb 1. jaanuarist biolagunevad jäätmed kas tekkekojal kompostida või jäätmevedajale üle anda. Kuna kohalik omavalitsus peab veenduma, et kinnistul jäätmeid kompostitakse, siis sellega olme pool aastat tegelenud ning tööd jagub ka uude aastasse.

Saku jäätmejaama külastas 2022. aastal ligi 11 000 külastajat, Saku valla elanikud suunasid läbi taaskasutuspunktide ja riidekonteineri uuele ringile ligikaudu 70 tonni riideid ja jalanõusid ning väga aktiivselt kasutatakse avalikke pakendipunkte. Meil on väga hea meel, et elanikud on keskkonnateadlikud ning aitavad kaasa ringmajanduse rakendamisele.

1. jaanuarist 2025 peab kohalik omavalitsus korraldama tekstiili liigiti kogumise. Koostöös TEXroadiga olme kaardistanud Saku valla tekstiilijäätmete vooge. Järgmisel aastal viime koos Teeme Ära SA ja Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskusega läbi pilootprojekti, vaatame täpsemalt tekstiilijäätmete numbrite taha ning jäätmekonteinerisse sisse: mida kõige rohkem ära visatakse ning kas sellest annaks midagi uut valmistada.

Keskkonnakaitse

2023 alustas Saku Vallavalitsus 21 keskkonnavalitsuse väärtetoimetlust, millest kolmel juhul pandi toime ebaseaduslik raie, kahel juhul leidis aset valla kasside ja koerte pidamise eeskirja rikkumine ning ülejäänud toime pandud rikkumised olid kvalifitseeritavad jäätmeseaduse järgi. Enim muret valmistas avalike pakendimahutite prügistamine ja väärtakasutamine.

Keskkonnahariduse jagamine laste-aedades ja koolides

Üleüldine jäätmemajanduse suund on jäätmetekke vältimine ja vähendamine ning tekkivate jäätmete liigiti kogumine. Liigiti kogumise põhitõdede jagamisel oleme võtnud eesmärgiks koolitada meie kõige pisemaid. Oleme läbi viinud teooriatunde koos lõbusa jäätmete liigiti kogumise mänguga, mis omakorda kinnistab teemaga seotud põhitõdesid. Kindlasti jätkame laste ja ka õpetajate koolitamisega käesoleval aastal.

Koostöö kogukonnaga

2023. aasta algas Rohetiigri Akadeemias ja jätkus Kogukonna Koosloome Laboris, kus põhiteemaks oli kogukonnaaktivistide kooskäimise suurendamine ja sellele vormi andmine. Selle tulemusena toimus oktoobris esimene kogukonna inspiratsioonipäev ning koostöö kogukonna sädinimestega jätkub ka alanud aastal.

E-sigarettide kogumiskastid

Saku vald soetas 2023. aastal valla poodidesse ühekordsete e-sigarettide kogumiseks mõeldud kastid. Ühekordsed e-sigaretid on uued probleemtooted, mis oma eluea lõppedes võivad põhjustada keskkonnale üsna palju kahju. Kui visata e-sigaret segaolmejäätmete hulka, siis jõudes prügimäele võib selle aku süttida ning seadmes leiduvad ained nagu tsink, alumiinium, plii, nikkel või liitium reostavad pinnast ning ohustavad seeläbi põhjavee puhtust. Kuna e-sigarettide kogumine ei ole veel korraldatud, siis tuuakse neid tihti poodide patareide kogumiskastidesse, kuid patareide kogumiskasti e-sigaretid ei sobi. E-sigarettide toomine patareide kogumiskasti tõi esile ka uue probleemi – patareikastides on e-sigaretid lastele väga kergesti kättesaadavad ning on mitmeid juhtumeid, kus neid on sealt varastatud. Seetõttu soetas vallavalitsus neli lukustatavat e-sigarettide kogumiskasti, mis jagati valla poodide vahel. Hetkel võib e-sigarettide kogumiskaste leida Saku Selverist, Roobuka Meie poest ja Kiisa Grossi poest. E-sigarette saab tasuta viia ka Saku jäätmejaama ja Kiisa jäätme-punkti.

GIS kaardid

Saku valla GIS-keskkonda on lisandunud mitmeid huvitavaid ja kasulikke

Keskkonnakuu linnulauluhommikud ja -õhtud näitasid kodulähedast loodust uue pilgu läbi.

Foto: Merilin Piirsalu

kaarte. Meie leheküljelt leiab infot näiteks jalg- ja jalgrattateedest, teede talihooldest, pakendimahutite asukohtadest, sportimisvõimalustest ning paljust muust.

Keskkonnaharidus

Maikuu on vallas keskkonnakuu, mille raames saavad huvilised osaleda harivatel sündmustel, nagu näiteks: linnulauluhommikud, erinevad koolitused, loodusõhtud ja töötoad. Möödunud aasta keskkonnakuu raames toimus 25 sündmust. Kokku oli osalejaid 366 ehk keskmiselt käis igal üritusel 15 inimest. Kõige rohkem oli külastajaid Maaelu Teadmuskeskuse avatud uste päeval (31) ning Saku alevikus toimunud linnulauluhommikul ja -õhtul (31 ja 29). Populaarsed olid ka vestlusõhtud „Osooni“ saatejuhtide Kristo Eliase ja Sander Loitega ning tuntud reisijuhi Ivo Tšetõrkiniga.

Novembri eelviimane nädal on Euroopa jäätmetekke vähendamise nädal. Selle raames korraldatakse töötubasid ning nädala jooksul jagatakse valla sotsiaalmeedias infot selle kohta, kuidas igaüks saab jäätmetekke vähendamisele kaasa aidata. Eelmise aasta teema oli pakend, toimusid riidest poekottide õmblemise ja varjevõrkude punumise töötoad.

Toetused ja projektid

Mittetulundusliku tegevuse toetusfondist jagati 30-le üksikisikule toetust

summas 25 903 eurot, 27 projekti toetati 48 607 euroga ning 12 külaseltsi ja kuus volikogu otsusega nimetatud ühendust ja seltsingut said tegevustoetust kokku summas 24 950 eurot.

Korterelamute elukeskkonna parendamise toetust said 11 kortermaja summas 50 008 eurot.

Hajaasustuse programmist said toetust neli taotlejat summas 14 048,42 eurot.

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitumise toetust eraldati 73 taotlejale kokku 43 800 eurot.

Koostöös teiste teenistustega kirjutatakse igal aastal mitmeid välisrahastusega projekte. 2023. aastal oli mahukaim Juuliku-Saue kergliiklustee ehitamine. Kahe aastaga ehitati välja kaks olulist välisrahastusega kergliiklusteed, mis ühendasid Lääne-Harju ja Ida-Harju kergliiklusteede võrgustiku.

Uus arengukava

2023. aastal asus vallavalitsus koostama uut arengukava. Arengukava on üks olulisemaid strateegilise planeerimise dokumente kohalikus omavalitsuses. Selle raames toimus esimene avalik üritus novembris ning teine 17. jaanuaril. Kindlasti on avalikke üritusi veelgi ning kõigil soovijatel on võimalus uue arengukava koostamise protsessis osaleda ning oma ettepanekuid esitada ka valla veebilehel www.sakuvald.ee/uus-arengukava

Piirkonnapolitsei kokkuvõte aastast 2023 Saku vallas

MERILIN PIIRSALU

Saku vallas on turvaline elada, kuid päris mööda ei pääse kuritegevusest meiega. Milline oli lõppenud aasta statistika ning mille suhtes tasuks elanikel eriti valvas olla, sellest vestlesime piirkonnapolitseinike Enely Meho ja Kätlin Murrega.

Vaadates tagasi 2023. aasta statistika, näitavad numbrid, et vallas registreeriti 471 väärtegu. Enamik neist ehk 426 on seotud liiklusrikkumistega, neist 96 olid kiiruseületamised, 18 väärtegu oli seotud vargustega.

Kuritegusid registreeriti 141. „See number on aastast aastasse olnud suhteliselt stabiilne ning jõudsalt kasvav elanike arv seda oluliselt mõjutanud ei ole,“ ütleb Enely.

Endiselt on kõige murettekitavamad alkoholihoobes rooli istunud autojuhid. Politsei tabas eelmisel aastal valla teedel sõitmas 65 joobes juhti, kellest 21 olid kriminaalses ja üks narkojoobes.

Politsei on registreerinud 25 Saku vallas juhtunud liiklusõnnetust, milles sai viga 32 inimest (neist 1 jalakäija, 3 jalgratturit ja 2 mootorratturit).

Esikohal on tavapäraselt varavastased kuriteod (69). Neist 20 on poevargused, mis on toime pandud süstemaatiliselt ehk vähemalt kolmandat korda. Isikuvastaseid kuritegusid oli 32.

Endiselt on teemaks lähisuhtevägivallaga seotud juhtumid ja kuriteod, mida 2023. aastal registreeriti kokku 72, kriminaalmenetlust alustati 20-1 korral. Seda on mõnevõrra rohkem kui varasematel aastatel. „Enamik lähisuhtevägivalla juhtumeid on seotud samade peredega, esmakordseid peresid on vähem. Piirkonnapolitseinikutena teostame kõigi nende juhtumite puhul järelkontrolli, eesmärgiga ennetada kordumist, kaasame ka valla sotsiaaltoetuste spetsialiste ja ohvriabi. Aastatepikkune ennetustöö, kus oleme kutsunud inimesi üles märkama ja teavitama lähisuhtevägivallast on hakanud vilja kandma,“ ütleb Enely. „Täna ei ole lähisuhtevägivallast teatajaks ainult kannatanu ise. Üha enam on kutseid, kus politseisse helistab mööduja, peres kasvav laps või naaber, kes kahtlaseid helisid kuuleb.“

.....

Paraku on endiselt stabiilselt kõrgel tasemel internetis toime pandud kuriteod.

.....

Internetikelmused on jätkuvalt aktuaalsed

Paraku on endiselt stabiilselt kõrgel tasemel internetis toime pandud kuriteod, mida eelmisel aastal registreeriti 24 ning millest enamik on eri laadi kelmused. Kelmus on teadvalt valeettekujutuse loomine rahalise kasu saamise eesmärgil. Ja selleks on väga palju erinevaid viise, kuid idee on alati kellegi raha kätte saada.

Ja kuigi enamik kelmustest on nüüd kolinud interneti, siis tuleb ette ka teistsuguseid pettusi. Näiteks juhtumeid, kus katust vahetada lubanud töömees peale ettemaksu saamist jäljetult kaob või Facebook Marketplace'i müüja ei pane pärast raha laekumist kaupa teele. „Kelmustest ja nende katsetest teavitamise üldarv on jäänud suhteliselt samaks, kuid alustatud kriminaalasju on natuke vähem kui eelmisel aastal. Usume, et see on märk sellest, et inimesed on tähelepanelikumad ja ettevaatlikumad ning hoiatav ennetustöö on olnud tulemuslik. Paraku töötavad kurjategijad samuti iga päev selle nimel, et uusi ja mõjusamaid skeeme välja töötada,“ kommenteerivad piirkonnapolitseinikud. Petuskeemidena kasutatakse näiteks võltsitud kohtukutseid või e-kirju väidetava menetluse alustamise kohta, samuti helistatakse väidetavalt pangast või politseist. „Kinnitame, et pangatöötajad ega politseiametnikud ei uuri inimeste pangakonto andmete kohta telefoni kaudu, ammugi ei palu öelda oma paroole. Juhul, kui saate telefonikõne, kus küsitakse personaalsete isikuandmete kohta, teavitage meid sellest koheselt, sest tegemist võib olla pettusega. Oma panka sisenege alati oma äpi või veebi kaudu,“ rõhutavad Kätlin ja Enely. Igal juhul tuleb olla mitmekordselt valvas, kui telefoni või e-kirja teel pakutakse kiiret rahateenimise võimalust, väga soodsa hinnaga kaupa, küsitakse isikuandmeid või panga paroole.

Alaealised ja internet

Ka alaealiste hulgas on üha rohkem juhtumeid seotud internetiga, isegi koolikiusamine on kolimas sotsiaalmeediasse. Erinevate suhtlusvõrgustike kaudu on noored julged tegema asju, mida reaalses elus avalikult ei tehta. Näiteks postitatakse või saadetakse pilte veipimisest või alkoholi joomisest või postitatakse endast muul moel ebasiivsaid pilte. Kätlin toob näiteks, et noorte seas on väga populaarne sotsiaalrakendus Bereal, kus kõigile tuleb samal ajahetkel teavitus üleskutsega teha pilt sellest hetkest, kus sa parasjagu oled ning seda siis teistega jagada. See võib kaasa tuua selliste piltide postitamise, mida ilma väljakutseta võib-olla ei tehtaks.

Üha rohkem jõuab politseinikeni ka teateid lapsevanematelt, kes avastavad, et lapse telefoninumbri abil on ostetud mängudes erinevaid asju. „Nimelt saadetakse telefoninumbri kood, lapsele räägitakse, et sellel klikkimine annab talle mängu midagi uut juurde – näiteks relvi või muid mängus kasulikke asju, kuid tegelikult saab neist oste telefoninumbri abil teha hoopis isik, kes koodi saadab. Siinkohal on suur roll ennetusel ja selgitustööl ka lapsevanematel, kes võiksid end kurssi viia sellega, millega lapsed internetis tegelevad, mis mängu mängivad, milliseid suhtlusvahendeid kasutavad ning mida postitavad ja kellega suhtlevad,“ rõhutab Enely.

Alaealised ja keelatud ained

Piirkonnapolitseinike sõnul on alaealiste puhul endiselt suureks probleemiks ka alkoholi, mokatubaka ja e-sigarettide tarvitamine ning nendega kaubitsemine. Kuna suhtlus ostjate ja müüjate vahel käib peamiselt läbi suhtlusvõrgustike nagu Telegramm ja Snapchat, siis ei pruugi lapsevanemad seda üldse märgata, sest nad ei hoiu laste tegemistel silma peal, aga lapsed ise sellest rääkima ei tule.

Eriti kurb on tõdeda, et elektrooniliste sigarettide tarvitajate vanusepiir järjest langeb. Veipimine on noorte hulgas üle-eestiline probleem ja väga laialt levinud. E-sigaretid on hea maitsega, nende tarbimine tekitab kiirelt nikotiinisõltuvuse ning lapsevanematel on seda keeruline avastada. Suur mure ongi selles, et lapsed alustavad veipimisega nii

Saku ja Kiili piirkonnapolitseinikud Enely Meho ja Kätlin Murre.

Foto: Annika Kubja

varakult, et vanemad ei oska seda isegi kahtlustada, algust tehakse tihtilugu juba 11-12-aastaselt. „E-sigarettide tarvitamist on keeruline avastada, sest nendel pole nikotiini lõhna. Samas aga on neil küllalt spetsiifiline magus aroom ehk kui lapsel sellise lõhnaga deodoranti ei ole, siis tasuks asja lähemalt uurida. Samuti on tarvitamise märgiks see, et lastel tekivad kottidesse või taskutesse salvrätid, mida kasutatakse e-sigareti pühkimiseks, sest sageli lasevad odavad ja ebakvaliteetsed mudelid vedelikku läbi. Kuna tegemist on ikkagi sõltuvusega, siis võib ka lapse käitumine muutuda – ta hakkab asju varjama, muutub oma koti suhtes valvsamaks jms. Selliste märkide ilmnemisel tasuks olla toptelt tähelepanelik,“ ütleb Kätlin.

Kui algkoolis ja põhikooli alguses proovitakse veipe, siis suuremates klassides lisandub mokatubakas. Mokatubakaäri käib samuti käest kätte ja läbi interneti, samuti kasutatakse nende ostmiseks täiskasvanud tuttavate abi.

Taastav õigus Sakus

Positiivse poole pealt on piirkonnapolitseil suur rõõm teada anda, et taastava

õiguse kogukondade projekt vallas on lõppenud ja välja on koolitatud inimesed, kes on pädevad läbi viima konfliktivahendust ja taastavat ringi.

Koolitustest võttis osa üle kümne õpetaja, sotsiaalpedagoogi, huvijuhi, noortekeskuse või lastekaitsetöötaja. Lisaks on taastava õiguse konfliktivahenduse koolituse läbinud kaks isikut, kellest üks elab Saku vallas ning teine on Saku Gümnaasiumi sotsiaalpedagoog. „Neid kõiki inimesi kasutame aktiivselt taastava õiguse konfliktivahenduse läbi viimisel nii Saku vallas kui ka Kiilis,“ ütleb Enely.

Taastav õigus annab võimaluse rääkida nii kannatanul kui tegijal. Kõik osapooled saavad võrdselt oma vajadusi ja mõtteid välja öelda ning kokkulepped tehakse ühiselt. „Kõige positiivsem selle juures on, et taastav õigus annab võimaluse suhelda kogukonna tasandil suhteliselt bürokraatiavabalt ning koheselt tegeleda probleemi lahendamiseks. Varem oli vaja võtta nõusolekud paberikandjal ning saata taotlus sotsiaalkindlustusametisse, kuid nüüd saab kohe asuda asja kallale,“ sõnavad Enely ja Kätlin.

.....

Üks politsei tegevusala on alati olnud ennetus ning see on eriti oluline noorte puhul.

.....

Ennetus on oluline

Üks politsei tegevusala on alati olnud ennetus ning see on eriti oluline noorte puhul. Saku piirkonnas tegeleb sellega peamiselt Kätlin. „Tegevused on aasta lõikes planeeritud. Sügisel, kooli alguse paiku, toimuvad jalgrataste korrasoleku ja kiivrite kandmise kontrollid. Kui pime aeg saabub, siis teeme helkurikontrolli. Samuti käin noortele rääkimas internetiohutusest. Liiklemise põhitõdesid käin tutvustamas lasteaia viimases rühmas ja esimeses klassis,“ räägib ta.

Ennetuse alla kuulub ka SPIN projekt, mis on ainulaadse mudeliga spordil põhinev ja teaduslikult tõendatud mõjus noorte arenguprogramm. Eesmärk on arendada ja tugevdada osalevate noorte sotsiaalseid ja enesejuhtimise oskusi ning tuua läbi spordi noortele rõõmu.

Metsatööst Saku-Juuliku metsas

JAAN SCHULTS | RMK Lääne-Harjumaa metsaülem

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) peab vajalikuks teha Saku-Juuliku metsas ära raietööd, mis olid kokku lepitud juba neli aastat tagasi. Raiete tegemine on viibinud, sest puudus koht metsamaterjali väljaveoks. Nüüdseks on tee olemas ja võimalus tööd lõpule viia.

Alustuseks kinnitame, et RMK-l ei ole kavatsust Juuliku metsa lagedaks raiuda. Ühtlasi aga tuleb öelda, et lageraie on sealset metsas mõnes kohas vajalik lahendus. Suuri lagedaid alasid ei teki, sest teeme raiet väikestel tükidel kolme kohta hajutatuna, jättes ühtlasi kasvama vanu puid. Raiealad paigutame metsa looduslikke piire järgides ja kokku räägime 29 hektari suurusel metsas uuendamise vajadusest 4,9 hektarilisel pinnal. Soovi korral on piirinaabritel võimalik osaleda kasvava jäävate puude väljavalimises. Toid teevad mehed käsisaagidega, et elanikke vähem häirida ning pinnase säästmiseks veetakse materjal kokku põllumajandustraktoriga.

Miks nii?

Kindlasti tekib nüüd küsimus, mis pärast ometi tahab RMK teha lageraie – kas te muud ei oskagi või ei vaevu tegema? Miks me ei tee näiteks sanitaar-, harvendus- või valikraiet?

Iga asja tegemiseks on omad põhjused – nii on see ka metsatööde puhul. Kes on Saku-Juuliku metsas ringi liikunud, teab, milline see mets on – seal kasvavad vanad, kõrged puud, millest osa on kuivanud või kuivamas ning nende all võtab võimust põõsastik – sarapuud ja toominguad. Noori puid, millest tulevikus saaks kõrged, metsameeste keeli ülarinde või teise rinde puud, on vähe või pole üldse, sest neile ei jagu kasvamiseks piisavalt valgust ega toitaineid.

Sanitaarraiega raiutakse metsast haiged või kuivanud puud, kuid mitte elujõulist põõsastikku ning selliselt tehtava raie tulemusel ei teki juurde uue metsapõlve jaoks oluliselt vajalikku valgust või kasvuruumi.

Ka valikraie, mille käigus vanu puid raiutakse välja vähehaaval ja pika aja jooksul ning mets peab jääma pärast raiet suhteliselt tihe, ei taga piisavaid tingimusi uute puude kasvuks.

Harvendusraiet tehakse aga nooremates metsades, et anda kasvuruumi tulevik

Kõrgeks kasvavate puude asemel võtab Juuliku metsas võimust põõsastik, ennekoike sarapuu. Noori puid, kellest tulevikus saaks kõrged, on vähe või pole üldse, sest neile ei jagu piisavalt valgust ega toitaineid.

Foto: Susanna Kuusik

palgipuudele. Saku-Juuliku mets on sellise raie tegemiseks juba liiga vana.

Seepärast ongi juba 2019. aastal kogukonnaga arutades jõutud mõistmiseni, et tulevikus Juuliku metsa puhkemetsana hoidmiseks on vaja siin ja seal teha mõningal määral lageraie. Kuna tegemist on kõrgendatud avaliku huviga alaga ning Saku-Juuliku mets on sõidutee ja Pähklimetsa tee majade vahel oluline mürapuhver, siis nii nagu mujalgi sarnastes kohtades, plaanime raietöid teha tavapärasemast väiksemas mahus ja väiksemal pindalal. Meie eesmärk on kujundada raieala selliselt, et raie nii väga silma ei riivaks. See tähendab raie läbimõeldud loodusesse paigutamist ja vanade puude alale jätmist arvul, mis ei takista uute puude kasvatamist. Kõikidele lankidele istutatakse pärast raietöid uued puud. Säilib mürapuhver, sest suurem osa metsa jääb kasvama, kuid ühtlasi on loodud tingimused, et hakkab kasvama ka uus metsapõlv. Nii tagame, et Juuliku metsas on kogu aeg nii vanu, keskmises vanuses kui ka peale kasvavaid noori puid, mis ongi ala metsa püsimise eelduseks.

Looduse kujundada

Nüüd võib tekkida küsimus, miks RMK ei lase loodusel neil metsaosadel, kus on plaan raieid teha, omasoodu toimeta.

Sellelegi küsimusele peitub vastus nende jaoks, kes on seal metsas ringi liikunud, metsas endas. Noorte kuuskede, kaskede või teiste kõrgeks kasvavate puude asemel võtab võimust põõsastik, ennekoike sarapuu. Neid puid, mis tulevikus hakkaks alal kõrget metsa kujundama, Juuliku metsas võimust võtnud põõsaste all ei ole. Loodus ise tekitab sellisesse metsa uued, samaväärsed puud väga pika aja – saja ja enam aasta jooksul.

Looduse kujundada jääb Saku-Juuliku metsas samuti suur hulk maad (ligi pool sellest metsast), kus mingeid metsatöid ka tulevikus plaanis ei ole. Saku-Juuliku mets püsib mitmekesise metsase alana ka siis, kui metsamehed mõnes kohas vahepeal metsa raiuvad, uue asemele istutavad ja vahepeal ulatub inimene puudest üle vaatama. Kinnitan üle, et nimetuse „lageraie“ all on võimalik kujundada tuleviku metsa täpselt sellisena, nagu me oleme kogukonnaga kokku leppinud. Raieviisi nimetus ei olegi üldse nii tähtis, tähtis on tehtava töö sisu. RMK-l ei ole soovi alale tekitada suuri ja lagedana tunduvaid alasid. Ka pärast raietöid jääb Juuliku mets summutama müra tee ja majade vahele, jagub kohti, kus jalutada ja seenele minna ning metsa praeguseid väärtusi on võimalik kasutada ka tulevikus.

Elanikkonnakaitse koostöövõrgustik Saku vallas

Kriiside ennetuse ja toimetuleku teemad on saanud meie elus igapäevaseks. Näeme-kuuleme reklaami „Varu enne maru“ ja soovitusi laadida nutitelefonis äpp „Ole valmis!“. On inimesi, kelle kapid ja keldrid tagavad nende toimetuleku ilma side ja elektrita mitmeteks päevadeks, aga ka neid, kelle majapidamises jagub toitu, sularaha, patareid toimivaid valgusallikaid loetud tundideks, kui sedagi. Päästeamet: „**Elanikkonnakaitse eesmärk on toetada inimesi kriisis, sealhulgas sõjaolukorras, ning suurendada inimeste valmisolekut kriisides iseseisvalt toime tulla.**“ Just kriis on olukord, milles koostöö ja teineteise toetamine on oluline. Seetõttu on kogukondades, korteriühistutes, asumites need teemad mitmel pool jutuks võetud ja juba ka esimesi samme astutud. Kajamaa küla on läbi viinud kriisiõppused, Metsanurme

küla arengukavas on plaan külamajast kriisikeskus kujundada, Naiskodukaitse Saku jaoskond korraldanud koolitusi ja häid näiteid on teisigi.

Senine tegevus on olnud üsna kaootiline, kuid nüüd on aeg küps tegudele asuda! Seda seetõttu, et eelmise aasta lõpus saabus hea uudis: Kodanikuühiskonna Sihtkapitali innovatsioonifondile kirjutatud ülevallaline projekt sai rahastuse. Projekti algatajateks on Metsanurme külaselts, Saku Priitahtlikud Pritsumehed ja Saku Diabeetikute Selts ning Saku Vallavalitsus. Elanikkonnakaitse koostöövõrgustiku loomisel ootame aga kaasaabi. **Palume aktiivsetel külaseltside, aiandusühistute, korteriühistute esindajatel ja teistel kogukondi esindavatel inimestel endast veebruarikuu jooksul teada anda aadressil**

metsanurme@gmail.com

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Projekti tegvustes on kavas kogukondliku kriisiennetuse koolitus-arutelud koostöös valla kriisikomisjoni ja Päästeametiga ning seejärel edasise koostöö planeerimine. Samuti toimub projektiperioodi jooksul (jaanuar-august 2024) kogukondlike kriisitöövihikute koostamine, väljaandmine ja levitamine. Koostöövõrgustiku liikmed varustatakse projekti lõpus ka ühe kriisides vajaliku vahendiga.

Lisainfo

Anneli Kana
projektijuht
MTÜ Metsanurme tegevjuht
Kõrgemate elanikkonnakaitse
kursuste vilistlane
tel 5306 5503

Helkuripuu projekt Saku vallas

Pimedal ajal või halva nähtavusega liikudes on helkuri või mõne valgusallika kandmine kohustuslik.

Helkur on vajalik ka linnatänaval, kus tänavavalgustus ei ole alati kõikjal piisav või lausa puudub.

Helkurit on soovitatav kanda sõiduki tuledega samal kõrgusel ehk umbes 50-80 cm maapinnast.

Soovitatav on kanda mitut helkurit, aga kui kantakse ühte, tuleb see kinnitada keha sõiduteepoolsele küljele.

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

1. novembril avasime koostöös piirkonnapolitseinikuga helkuripuud Sakus (Saku keskuse bussipeatuse juures) ja Kiisal (noortekeskuse kõrval). Helkuripuu projekti eesmärgiks on muuta liiklemine kõigi jaoks pimedal ajal ohutumaks. Mõlemad puud on avatud kõigile soovijaile, et endale helkur

haarata ning samuti on oodatud sinna kõiksugu helkurid, mis kellelgi kodus üle ja ootavad kandjat. Helkuripuud haldab Saku Valla Noortekeskus ning puud jäävad avatuks kuniks pime aeg veel kestab ja helkureid jagub.

Täname kõiki toredaid sponsoreid: Swedbank, LHV, Telia, Selver, Ülemiste

keskus, Amserv, Tallinna Linnatransport, Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus, Fixus, SEBE, Neste, Nordic Milk, Pizzakiosk, Saku Vallavalitsus.

Tiina-Riin Uulma
Noorteinfo- ja projektijuht
Saku Valla Noortekeskus

Marena Tugikeskus pakub Sakus sotsiaalseid tugiteenuseid

ANNE SOODLA | Marena Tugikeskus

Kui juhtub, et elus tekib keeruline olukord, siis ei tohiks jääda üksi, vaid tasuks otsida abi, probleemidega toime tulemiseks.

Sakus tegutseval Marena Tugikeskusel on pikaajaline kogemus sotsiaalset tugiteenust vajavatele inimestele mõeldud projektide elluviimisel. Teenuseid pakutakse peredele, noortele ja ka eakatele. Marena Tugikeskuse tegevusvaldkonnaks on inimese toimetulek.

Pakume teenuseid, mis aitavad inimesel iseseisvalt või väikese kõrvalabiga hakkama saada. Sihtgrupiks on kõik ühiskonna-kogukonna liikmed, kes vajavad või soovivad abi enese vaimse või füüsilise tervise parandamisel.

Kui palju teenused maksavad?

Marena Tugikeskus Sotsiaal-kindlustusameti ja Töötukassa partner.

Kui sotsiaalse rehabilitatsiooni teenusele suunab Sotsiaalkindlustusamet, siis inimesele on teenused tasuta ja teenuse osutamist rahastab Sotsiaal-kindlustusamet. Samuti ei pea teenuse saaja teenuse eest tasuma kui tööalasele rehabilitatsiooni teenusele suunab Töötukassa – siis finantseerib teenust Töötukassa. Marena Tugikeskuse teenuseid on võimalik tarbida ka perearsti saatekirja alusel, aga vahel tuleb teenuse saajal tasuda väike omaosalus. Muidugi on teenuse saajal võimalik tasuda kõikide teenuste eest ka ise.

Millal abi otsida?

Marena Tugikeskusest võib abi otsida väga erinevates olukordades. Põhjuseks võib olla tervise halvenemine, töö kaotus, keerulised lähisuhted, õpiraskused või muud sellised probleemid. Tugikeskus saab aidata mitmesuguste dokumentide täitmisega, saab nõustada, kuhu pöörduda abi saamiseks või kuidas saada toetust meie teenuste eest tasumiseks. Samuti aitame leida vajalike spetsialistide ja terapeutide kontakte.

Näiteks on õnnetuse ja pikaajalise ravi tagajärjel halvenenud inimese vaimne ja füüsilise hakkamasaamine ja inimene sõltub oma lähedaste abist aga soovib saavutada iseseisvus ja võimalusel taastada endine olukord. Tugikeskus saab koostada koos kliendiga tegevusplaani, seada eesmärgid ning seejärel liikuda koos kliendiga soovitud tulemuse poole.

Tugikeskus saab appi tulla, kui laps vajab tuge koolis või lasteaias toime tulemiseks. Samuti saame aidata puudega lapsi ja nende peresid lapse vajaduste toetamisel.

Marena Tugikeskuse teenuste skaala on väga lai. Keskus pakub ligikümmet toetavat teraapiat-nõustamise teenust. Mõned näited:

- ♦ **Sotsiaalnõustamine** – aitab ja toetab sotsiaalsete olukordadega toimetulekut, aitab taastada ja luua sotsiaalseid suhteid peres, kogukonnas ning toetab ametnikega suhtlemisel. Seletab lahti

keerulise ametnike keele. Nõustatakse elukoha leidmisel, dokumentide vormistamisel, töö- ja õppimisvõimaluste ning vabaaja tegevuste leidmisel.

- ♦ **Psühholoogiline nõustamine** – mõeldud inimese toetamiseks elus ette-tulevate raskuste korral. Vastuvõtul saab käsitleda pingeid ja keerulisi olukordi, mis tekitavad rahulolematust ja tugevaid negatiivseid emotsioone. Psühholoog aitab inimesel enda probleeme, mõtteid, hirme, soove ja tundeid paremini mõista ning neid sõnastada.
- ♦ **Füsioteraapia** – Midagi valutab, on kange? Oli operatsioon või trauma? Elukvaliteet on langenud ja oluliste tegevuste juures esineb häirivaid piiranguid? Tihti saab sel juhul abi füsioterapeudilt. Füsioterapeut juhendab kehaasendite, ergonoomiliste tööasendite ja soovitatavate/ebasoovitavate tegevuste osas. Samuti kohandab abivahendeid (ortoosid, rulaatorid, kargud jne) ja nõustab klienti või tema lähedasi koduse füsioteraapia programmi osas.
- ♦ **Loovteraapia** – psühhoterapeutiline tegevus, kus kasutatakse loovaid vahendeid ja tehnikaid. Fookus on teraapiisel protsessil. Terapeudi roll on aidata leida situatsioonis külgi, mida klient ise varem märganud pole ning aidata liikuda tema enda eesmärkide suunas. Loovtöö annab võimaluse panna oma mõtted ja tunded paberile või muusse vormi, luua sellega distants ja seeläbi uurida oma probleemi, sõnastada sihte ja leida individuaalseid ressursse.

Lisaks pakub Marena Tugikeskus veel mitmeid muid teenuseid, koolitusi ja kohtumisi heaolu- ja terviseprobleemide ennetamiseks, samuti erinevaid vestlusringe ja töötubasid.

Marena Tugikeskus OÜ tegutseb Sakus, Üksnurme tee 8, Saku Sofi Lastekeskuse II korrusel.

Põhjalikum info võimaluste, teenuste sisu ja tasu kohta kodulehel www.marenatugikeskus.ee

Foto: Marena Tugikeskus

Saku Diabeetikute Seltsi tegemised

AINO KIIVER | Saku Diabeetikute Seltsi juhatuse esimees

Juba 21 aastat tegutsev Saku Diabeetikute Selts viib igal aastal läbi 12-14 koolitust ja osaleb neli-viis korda aastas kahe katusorganisatsiooni üritustel. Kolm viimast aastat oleme koolitustel keskendunud vaimse tervise teemadele ja suutnud igal koolitusel tagada tunniajalise mälu-treeningu.

Selts teeb koostööd valla teiste MTÜ-dega. Eriti hinnatavad on meie meelest kohtumised Saku ja Kiisa noortekeskuste rahvaga – igati hariv ennetustöö. Oleme jätanud neile kõige moodsamad nn kõnelevad glükomeetrid oma veresuhkru taseme määramiseks-jälgimiseks. Tähtis on ka pikaajne koostöö Kiisa Laulu- ja Mänguseltsiga.

Meie seltsi koolitused on avatud, mis tähendab, et kõik huvilised võivad

nendest osa võtta. Kohapealsel tasandil on paljud seltsi liikmed ise sedavõrd aktiivsed, et osalevad teisteski valla MTÜ-des. Järjepidev pikaajaline tegevus on toonud meie ridadesse diabeetikuid ka Tallinnast, Põltsamaalt, Märjamaalt ja Haapsalust.

Maakondlikul tasandil on seltsi tegemised fokusseeritud läbi katusorganisatsiooni Harjumaa Puuetega Inimeste Nõukoja. Seltsi on kahel aastal nimetatud Harjumaa aasta õppiia nominendiks. Vabariiklikul tasandil saame aktiivselt osaleda katusorganisatsiooni Eesti Diabeediliit liikmena. Oleme selles liidus üks Eestimaa tunnustatuim selts – meie seltsi liige on juba kolmandat hooaega järjest valitud liidu revisendiks. Veel saame mitmeid kordi aastas

panustada, esitades oma arvamusi-ettepanekuid Eestimaa puuetega inimeste foorumitel.

Diabeedi salakavalast organismi kahjustamisest ja pöördumatute tüsistuste tekitamisest hoolimata elavad seltsi liikmed rõõmsaid ja tegusaid argipäevi, teevad seda üksteist toetades ja abivajajaid märgates, oma olemasolevat elukvaliteeti säilitades.

Kuid muret teevad rahastusprobleemid. Selts oma eripäraga ei sobi valla teiste MTÜ-de meetmetesse, sest meie liikmed peavad aastate viisi igapäevaselt tegelema diabeedi ohjamisega. Lahenduseks oleks läbi tegevustoetuse rahastamine, sest nii meie seltsil kui ka teistel eakate ühendustel puudub võimekus projekte kirjutada.

Ellen Ahven – 100

MERILIN PIIRSAHU

Möödunud aasta 22. detsembril oli Saku Vallavalitsusel suur rõõm ja au õnnitleda erilist hällilast, sest meie valla elanik Ellen Ahven tähistas 100. sünnipäeva.

Pikki aastaid oli Elleni kodu Kiisal, kuid ligikaudu poolteist aastat on ta elanud Viimsis Rannapere Pansionaadis.

Juubilaril õnnitlesid pidupäeval pansionaadi pere, Saku ja Viimsi Vallavalitsuse esindajad ning tuttavad ja sõbrad. Tervitused saatis ka Eesti Vabariigi president Alar Karis.

Tähtsa päeva puhul oli pansionaadi saal chitud tulede, lillede ja küünaldega ning üllatusesinejatena astusid lavale

Mait ja Mikko Maltis, kes rõõmistasid juubilaril ja teisi kohalviibijaid meeleoluka kontserdiga. Laulmisega tegelenud Ellenil jätkus igatahes lusti kaasa laulda.

Sajandipikkune elu on tähistamist väärt – soovime Ellenile rõõmu, jaksu ja head tervist!

Pühadeaeg lõppes tule- ja trummishow'ga

MERILIN PIIRSAU

Jõuluaja lõppemisega on seotud kuuskede põletamise komme, mis sümboliseerib valguse ja puhtuse toomist uude aastasse. Sakuski on kogukonnaga koos kuuski põletatud juba mitu aastat. See traditsioon paneb punkti pühadeajale ning pakub võimaluse talveõhtul kodunt välja tulla ning ühiselt suurt lõket nautida.

Tänavu koguti Saku vallas kodused jõulupuud kokku 8. jaanuariks ja anti

neile pidulikult viimane sära Tuletrupp Flaamose efektse tuleshow ja Don Ulviku rütmikate trummide saatel Nurme mäe kõrval.

Mõnusat talveõhtut ja tulist etendust olid nautima tulnud paljud pered. Kohal olid ka Saku Priiatahtlikud Pritsimehed, kes tagasid ohutuse ja valvasid tuld.

Fotod: Merilin Piirsau

Regionaalhaigla
Verekeskus

Legendi järgi on pelikan maailma esimene doonor

Tule doonoripäevale

võta kaasa isikut tõendav dokument

N 15 veebruar

kell 15 - 18:30

Teaduse 1

Saku

TULE DOONORIKS JA TEE ELU SUURIM KINGITUS!

Sobid doonoriks, kui oled:

- 18–60 aastane
- kehakaaluga üle 50 kg
- terve, puhanud ja sõõnud

Enne vere loovutusele tulekut soovime kindlasti tutvuda lisainfoga verekeskus.ee või küsimuste tekkimisel konsulteerida arstiga.

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla verekeskus
Aadla 2, 10614 Tallinn
verekeskus.ee

E-R 8.00–16.00
T-N 11.00–19.00
Registruur: 617 3001

Ohine meiega:
Facebookis lehel
Doonorid ja Sõbrad!

Doonorifoorum
Nurme mnt 5, Tallinn
Foorumi keskkohale TV kinnisel
Registruur: 664 0470

8-N 11.00–19.00
R 11.00–16.00

VEEBRUAR

NOORTEKESKUSES

Saku:

Kiisa:

02.02 Kõunalde meisterdamine	02.02 Polümeersavist meisterdamine
05.02 Nutella päev	06.02 Sõõgipulkade võistlus
12.02 Pulgakookide valmistamine	12.02 Sõõrapäeva meisterdamine
13.02 Vastlapäeva tähistamine	14.02 Test – Kui hästi tunned oma sõpra?
14.02 Sõõrapäeva meisterdamine	16.02 Uno turniir
16.02 Fotojaht	19.02 Lauamängude päev
20.02 Dobble turniir	21.02 Eesti mäng
22.02 Vabariigi sünnipäeva viktoriin	23.02 Kõõsetame banaanileiba
23.02 Lauamängureede	26.02 Scrabble
29.02 Eesti Filmide päev	

08.–09.02 KESKUSED SULETUD

27.02–28.02 MÄEPÄEVAD
VALGEHOBUSEMÄEL

www.sakuvallanoortekeskus.ee

[saku_valla_noortekeskus](https://www.facebook.com/saku_valla_noortekeskus)

Saku valla Noortekeskus

Saku valla Noortekeskus - Kiisa Noortekeskus

Päikesekillu Karikakra rühma heategevuslik jõululoterii

MARIKA LIIVIK ja ELSI MEDINA | Lasteaed Päikesekild

Detsember on imede ja heategude aeg. Päikesekillu lasteaia Karikakra rühma lapsed koos õpetajate Elsi Medina, Katre Pajo ja õpetaja-abi Ilme Rahulaga otsustasid kaasa lüüa SA Heategevusfond Minu Unistuste Päev üleskutses „Heategu lapselt lapsele“, et innustada järeltulevat põlvkonda juba varajast lapsepõlvest märkama ja aitama abivajajat. Õpetajad tutvustasid lastele fondi mõtet ja ühiselt otsustati korraldada heategevuslik jõululoterii.

Tänu ettevõtluspädevuse õppematerjalidele on lapsed tutvunud eri teemadega: raha teenimine, kulutamine, kogumine, annetamine, taaskasutus, toode ja hind, abivajaja, ootused ja soovid. Jõululoosi ettevalmistustesse sai iga laps panustada ja kaasa aidata valmistades jõulukaarte, meisterdades kuuseheiteid ja küünlahoidjaid, küpsetades maiustusi ja piparkooke. Lapsed kirjutasid auhindade nimekirja ja joonistasid plakatid. Lisaks

Foto: erakogu

panustas neli peret auhinnafondi. Iga pilet maksis 1 euro ja iga loos võitis.

Jõululoterii hommikul kõlas Karikakra rühma terrassil jõulumuusika, sagis suuri ja väikeseid ostjaid. Lisaks jõululoosis osalemisele sai nautida sooja teed ning maitsvaid pirukaid. Lapsed said ise nii kliendid olla kui ka raha vastu võtta ja

võidunumbreid kontrollida. Jõululoteriilt astusid läbi ka Päikesekillu töötajad, kes panustasid laste heategevuslikku ettevõtmisesse.

Aitäh Karikakra rühma lastele ja õpetajatele, kelle eestvedamisel annetati fondile 203 eurot, et võimaldada nii mõnelgi abivajaval lapsel oma unistus ellu viia!

Beebipidu kultuurikeskuses

Saku Sõnumid

Detsembri keskel oli taas rõõm tervitada meie pisikesi elanikke. Pidude peeti seekord Saku Valla Kultuurikeskuses ja kutsutud oli 50 väikest vallakodanikku – 27 tüdrukut ja 23 poissi, kes sündisid 2022. aasta novembrist kuni 2023. aasta aprilli keskpaigani.

Muusikalise etteaste tegid kultuurikeskuse flöödiringi õpilased.

Iga Saku valda sündiv laps saab

kingituseks Saku valla logoga hõbelusika ning Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Saku Vallaraamatukogu koostöös raamatu „Pisike Puu“, millega soovitakse tähtsustada lapse lugemisostust.

Kel polnud võimalik osaleda, saavad oma kingituse ikka kätte Saku vallamajast, info annely.suvi@sakuvald.ee

Kõiki pilte saab vaadata valla veebilehel www.sakuvald.ee/pildigaleriid

Fotod: Erlend Štaub

Saku perearstid käisid maakera kuklapoolel kogemusi omandamas

MARI ANNUS | perearst

Saku perearstid Mari Annus ja Maili Jorro käisid oktoobris Austraalias ülemaailmsel perearstide konverentsil kolleegidega kogemusi vahetamas ja õppimas.

Kogu maailma perearste koondava katusorganisatsiooni WONCA ülemaailmne konverents toimub üldjuhul iga kahe aasta tagant. Iga kord on Eestist WONCA konverentsil käinud omajagu perearste. Seekord oli neid kohal ligi 15, mis Eesti suurust ja Austraalia kaugust arvestades on päris korralik esindatus.

Reisi esimeses osas olime Sydneys. Muuhulgas tutvusime omal käel linnaga ja lähiümbrusega (Manly poolsaar ja rand, Sinimägede rahvuspark). Seejärel osalesime ühepäevasel konverentsil, mis oli mõeldud noortele perearstidele. Muuhulgas rääkis WONCA tegevjuht juhtimiskultuurist ja Austraalia perearstide seltsi esindaja identiteedi leidmisest.

Külastasime veel Cairnsi, Melbourne'i ümbrust ning Tasmaaniat, kus tutvusime kohaliku perearstikeskusega Derwent Valleys, mis on teenindavate patsientide ja asukoha poolest Sakuga võrreldav, asudes osariigi pealinna Hobarti lähistel ja teenindades ligi 12 000 patsienti.

Oluline osa suurtest kokkusaamistest on teiste maade kolleegidega kogemuste vahetamine. Selle alusel saab väita, et Sakus on väga head võimalused osutada maailma tasemel esmatasandi meditsiini. Enamikes kohtades ei ole perearstikeskuses nii mitmekesiseid võimalusi terviklikuks käsitluseks – meil on lisaks arstidele ja õdedele ämmaemand, füsioterapeut, aparaadne füsioteraapia, vaimse tervise õde, psühholoog. Paljudes riikides on esmatasandil õdede osatähtsus minimaalne, meil on pereõed iseseisvad targad spetsialistid, kes suudavad paljusid olukordi lahendada.

Probleemkohad on sarnased üle maailma – arstide puudus, kvaliteedi ebaühtlus, kriisidega toimetulek (nt elektrikatkestused), rahastamise probleemid, töötajate ülekoormus ja läbipõlemine.

Haigestumise trendid on samamoodi globaalsed – teisedki riigid näevad vaimse tervise probleemide, ülekaalulisuse ja sellest tingitud haiguste kasvu, murekohad on seoses vananeva elanikkonnaga. Kui meditsiini puutuv on Eestis väga heal tasemel, siis sotsiaalabi võimaluste osas on meil arenguruumi. Näiteks Austraalias

saab arst välja kirjutada n-ö sotsiaalse retsepti spordiklubisse.

Kõige suurem erinevus on, et Austraalias ei ole perearstipraksiste omandipiirangut. Kui Eestis võib perearstipraksist omada ainult perearst või kohalik omavalitsus, siis Austraalias võib praksist omada ükskõik kes. Kohalikud arstid töid välja, et suur-korporatsioonis töötades võib olla surve teenida raha, kus fookuses ei ole inimeste tervise parandamine. Perearstidel ei ole Austraalias nimistuid, vaid nad võivad turumajanduse tingimustes teenindada nii palju või vähe patsiente kui soovivad.

Üks põnevaid võimalusi on neil kõrvaleriala. Näiteks Tasmaania keskuses oli kolmel arstil nahakasvajate kõrvaleriala, neil olid dermatoskoobid, spetsiaalsed fotoaparaadid ja kahtlaste kollete kirurgilise eemaldamise võimalused kohapeal. Kui kõrvalerialaks on günekoloogia, siis on arstil õigus sünnitusi vastu võtta. Osal perearstidest on kõrvalerialaks anestesioloogia, mida rakendatakse kohalikus haiglas. Maakonnahaiglates on üld-osakonnad, mida peavad perearstid. Seega on perearsti töövõimalused mitmekülgsed.

Üks põnevamaid uusi ideid tuli konverentsi töötoast, kus tutvustati patsientide grupivisiidi võimalust. Seda saab eraldi õppida ja rakendada ning mitmed perearstid Austraalias teevad seda. Sama diagnoosiga inimesed (nt II tüüpi diabeet) koondatakse ja kutsutakse regulaarselt kohtuma. Külastusel tehakse ka arstlik läbivaatus (kaebuste selgitamine, objektiivne uurimine nagu mõõtmine, kaalumine, vererõhu mõõtmine), seega see ei ole ainult kogemustõustamine patsiendilt patsiendile, vaid võrreldav patsiendi tavavisiidiga. Pärast läbivaatust on informatiivne osa, kusjuures igal kohtumisel on oma teema, nt tervislik toitumine või liikumisharjumuste kujundamine. Arutatakse tekkinud küsimusi ja leitakse igaihele sobiv kodune ülesanne. Tänu grupi toele on patsiendil lihtsam elustiili muudatusi teha, samuti saab ta laiemat ülevaate teemast ka tänu sellele, et teised võivad esitada küsimusi, mille peale patsient ise ei tule. Lisaks on uuringud näidanud, et grupivisiitide läbiviijad (kes võivad olla arstid, kuid ei pea) on rahulolevamad ja põlevad vähem läbi.

Perearstid Helen Alter, Maili Jorro ja Mari Annus.

Foto: erakogu

Kajamaa Koolis on terves kehas terve vaim

ANNE AIA | Kajamaa Kooli arendusjuht ja õpetaja

Möödunud aasta oli liikumisaasta ning Kajamaa koolipere pööras liikumisele suurt tähelepanu. Aasta alguses käisime Kõrvemaa metsades talisporti tegemas ja toimus mitmeid orienteerumismänge looduses. Sügisel käis liikumise tähtsusest rääkimas olümpiavõitja Gerd Kanter, kes kutsus õpilasi üles olema aktiivsed liikujad ka vahetundides.

Lisaks kehalise kasvatus tundidele toimus juba teist aastat meie koolis õpilastele võrkpalliring, mida viivad läbi inglise keele õpetaja Aurika ning kehalise kasvatus õpetaja Simmo. Võrkpalliringis on võimalus võrkpalli mängida nii meie õpetajatel kui ka lapsevanematel. Koolitöötajatele toimub sügisest ringtreening, kus treeneriks on õpetaja Simmo. Ettepanek alustada uue treeninguga tuli koolimeeskonnast ning kui treener nõusse saadi, hakkasime kohe pihta. Iganädalaselt saavad kõik õpetajad ja koolitöötajad osa võtta eelmisel õppeaastal alustanud shindo treeningutest.

Lisaks füüsilise tugevdamisele hoolitseb shindo vaimse tasakaalu eest. Loomulikult on iga treening tähtis nii füüsilise kui vaimse tervise hoidmisel. See, et saame treeningutel käia otse töökohal, pärast tööpäeva lõppu, lisab neile erilist väärtust. Oleme selle eest tänulikud.

Oktoober oli Kajamaa Koolis liikumiskuu, mille raames kutsusime kogu koolipere märkama kui aktiivsed me tegelikult oleme, endale uusi eesmärke seadma

Kajamaa Kooli sportlik kollektiiv.

Fotod: erakogu

.....

Loomulikult on iga treening tähtis nii füüsilise kui vaimse tervise hoidmisel.

.....

ning ehk seetõttu ka end rohkem liikuma suunama.

Õpetajatele oli sisse seatud aktiivsuspäevik, kuhu kõik soovijad said enda aktiivse tegevuse päevade kaupa kirja panna. Liikumisi jälgisime kolme nädala jooksul. Kokkuvõttes saime teada, et õpetajad külastavad lisaks koolis toimuvatele treeningutele ka mitmeid muid treeninguid – tegelevad rattasõiduga, matkavad looduses ning nii mõnedki on aktiivsed

aiatöö tegijad. Selgitasime välja „kõige krapakama liikuja“, kelleks osutus meie tubli direktor Merit, kes on väga mitmekülgne ja paistab silma erinevatel treeningutel käimisega, olles sellega suureks eeskujuks.

Klassijuhatajad arutasid liikumise aktiivsuse üle klassides, koostati oma klassi liikumisbingod ja kunstõpetuse tundides tehti plakateid liikumise tähtsusest.

Aktiivsed osalejad said tunnustuse. Suur tänu liikumiskuu sponsoritele Saku Õlletehasele ja Teeviidale!

„Terves kehas terve vaim“ – saame kinnitada, et enda tervise hoidmiseks saab ise tõesti väga palju ära teha.

2. klassi laste meisterdatud plakat.

Liikuv eluviisi eelised.

20 aastat tänavatantsu: JJ-Street on tõstnud noorte enesekindlust ja pakkunud meeldejäävaid kogemusi

LENEL KARU | JJ-Street Tantsukool

JJ-Street Tantsukool on Saku vallas tegutsenud juba üle 15 aasta ning saatnud korda märkimisväärseid tegusid. 2006. aastal avastasid noored tänavatantsu samas saalis, kus siiani tegutsetakse.

Üks esimestest, kes siin tänavatantsuga 2006. aastal algust tegi on Jevgeni Jurtšenko. „Esimest korda puutusin tantsimisega kokku 12-aastaselt, kui läksin Kullo huvikeskuses breiktantsu trenni. Mõne aja pärast tekkis minu Saku sõpradel samuti huvi tantsu vastu ja kujunes väike grupp, kellega vabal ajal kokku saime, harjutasime ning muusika saatel tšillisime. Suvel olime õues ja talvel sebisime ennast vallamajja, kus õhtuti oli valvur, kes lubas meil koridoris tantsida,“ meenutab ta. Mõne aja pärast leiti ka treener, kes noortele uusi liigutusi õpetas. „Kui ma olin 16-aastane, avas Sakus uksed JJ-Street Tantsukool ning seal hakkasin Anželika Kungla käe all hip-hop tantsu õppima. Tantsimine andis mulle kindlasti enesekindlust ja võimalust olla keegi, keda väärtustatakse. Meeletult positiivne kogemus.“

Üheksa aastat Sakus tantsinud Jevgeni meelest on JJ-Streeti areng olnud

kolossaalne. „Tantsutrennid annavad võimaluse noori arendada ning neil kellekski saada. Minu arvates on JJ-Street Tantsukooli trennid Sakus väga olulised.“

Tantsukool ja Saku tublid noored

Aastate jooksul on JJ-Street Tantsukoolil toimunud palju erilisi sündmusi. 2013. aastal toimus projekt „Unpredictable Step – uus tantsustiil esmakordselt Sakus“, mille käigus tutvustati esmakordselt *vogue*'i tantsustiili ning peeti esimene tänavatantsuvõistlus Saku vallas.

2016 ja 2017 osaleti Saku tantsijatega juba esimestel võistlustel ning esindati valda Koolitantsu festivalil. Kui 2016 saavutati oma vanusekategorias nimeni tiitel, siis 2017 võideti eripreemia muusika ja tantsu hea sünergia eest.

2017. aastal kirjutas JJ-Street Saku filiaali treener Birgit Käsper projekti „Saku Koolitantsul“, mille raames esinesid 15 noort Saku Gümnaasiumist Koolitantsu Tallinna voorus. Tantsu nimi oli „Neile meeldib“ ning kohtunikud tunnustasid truppi eripreemiaga muusika ja tantsu hea sünergia eest. Liis-Mariin

Remmelg osales Koolitantsul 15-aastasena. „Olin pärast tunde kooli pikemalt istuma jäänud, kui seda projekti tuli tutvustama treener Birgit Käsper. Lubasime klassiõega üksteisele, et kui koos läheme, siis teeme ära! Võtsin veel kampa oma noorema õe ja nii see algas,“ meenutab Liis-Mariin. Varasemat tantsukogemust tal ei olnud, seega oli uus väljakutse pisut hirmutav ning sundis mugavustsoonist väljuma. „Kogu protsess oli aga ülimalt lõbus. Kahtlemata oli hetki, mil tantsukava pähe õppimine tundus lootusetu, aga kokkuvõttes jäid meelde ainult positiivsed emotsioonid. Lisaks saime grupi kokku oma klassi sees, mis ilmselt muutis meid ka ühtehoidvamaks,“ usub ta. Liis-Mariini meelest oli Koolitantsust osa saamine väga huvitav, sealhulgas lavataguse elu ja melu nägemine. „See kogemus andis võimaluse lavahirmust üle saada ja teha midagi meeldejäavat ja ägedat! Kindlasti arendas projekt minu tantsuoskust, millest on kasu siiaani!“

Õpilasest treeneriks

Praegune JJ-Street Saku filiaali treener Birgit Käsper on siin trenne läbi

Foto: erakogu

Foto: Harry Tiits

viinud juba üle kümne aasta ning tema käe all on õppinud juba sajad valla noored. Birgit ise alustas õpilasena Anželika Kungla käe all ning kasvas suure tahtejõu tulemusel juhendajaks. Praegu tegeleb ta ka ise endiselt tantsu õppimisega ja enda täiendamisega.

„Mulle meeldib noori suunata tervisliku elustiili poole ja õpetada neile uusi oskusi. Tants on ideaalne vahend enesekindluse kasvatamiseks, usun, et just seda on noortel kõige rohkem puudu. Aastatega on muidugi ka füüsiline ja vaimne võimekus nõrgenenud, seega üha olulisem on, et noored liiguks ja suhtleksid eakaaslastega. Tantsutrenn arendab mõlemat,“ ütleb ta. „Annan endast parima, et noortel tekiks mingisugunegi distsipliin ja vastutustunne, sest igaüks on grupi oluline lüli ja koos treenides saavutatakse paremaid tulemusi. Ma ei pea ennast väga karmiks treeneriks, kuid trennis peab olema parajalt raske ja lõbus samal ajal.“

Birgit on täna ka üks *dancehall*’i tantsustiili eestvedajatest Eestis. Tänu valla toetusele sai ta seda õpetada Sakus möödunud õppeaastal. Trennides osales toona kümme noort ning projekti lõpuks loodi ühiselt tantsukava, mida esitati lapsevanematele. „*Dancehall*’i trennid olid eriti head, sest sain füüsiliselt pingutada ehk teha trenni kaks korda nädalas, aga see ei olnud liialt väsitav. Mulle meeldis õppida uusi liigutusi ja oli tore teada, mis stiil see on. Meeldis ka tantsukava õppida. Treener oli tore ja

tunnid olid alati head,“ kommenteerib projektis osalenud Elis Kond.

Suurim väärtus on ühte hoidev seltskond

Sakust on välja kasvanud ka JJ-Street Tantsukooli treener Kertu Kibal, kes juhendab huvilisi Tallinnas ning on üheks *locking*’u tantsustiili eestvedajaks Eestis. Kuigi ta oli kõige tagasihoidlikum noor viimases reas, siis tema sõnul aitasid toetatav keskkond, treenerid, trennikaaslased ning hea eneseväljendusviis kaasa vaid mõne aastaga säravaks ja enesekindlaks isiksuseks kujunemisel. Tantsutrenn tõi Kertule kaasa enesearengu ja tohutu

õpihimu edasiseks. Ta on käinud võistlemas nii Eestis kui välismaal ning saavutanud mitmeid võite. „Kui 11-aastasena JJ-Streeti tulin, siis alustasin *locking*’u trennidega Tallinnas. Kaks aastat hiljem hakkas minu trennikaaslane Sakus hip-hop trenne läbi viima. Kuna elasin sel ajal Saku külje all ning treener soovitas lisastiiliks hip-hopi, siis hakkasingi iganädalaselt Sakku trenni sõitma,“ meenutab ta. Kertul on kõige eredamalt mees kõik tegevused ja koosviibimised grupiga ning väga elavad ja lõbusad trennid. „Meil tekkis hea kambavaim ning alustasime koos päris mitmeid tegevusi. Näiteks tegime tantsuvõistluseks ise kava. Enamasti harjutasime lisaks tavapärastele trenniaegadele õues, garaažide vahel või minu kodukandis korvpalliplatsil. Meil oli nagunii koos alati tore, seega kellelgi polnud probleem lisaks veel kokku saada. Samamoodi tegime iseseisvalt tantsujamä iga pool õues, kus vähegi rohkem ruumi oli ja teekate tantsida lubas.“

Tolleaegne suurim saavutus oli Kertu hinnangul Jõgeva kevadseminari esimene koht.

„Tänu treeningutele arenes loomulikult tantsuoskus, aga kõige suurem väärtus oli üksteise ja treeneri hoidmine. Kõigi sünnipäevad ja saavutused olid tähtsad ning neid peeti mees. Isegi tavalistel trennipäevadel tegime vahel treenerile üllatuse ja peitsime tema asjade hulka väikeseid kingitusi. Tegime seda lihtsalt heast tahtest ja tänulikkusest.“

Saku Tantsupäev ja trennid

JJ-Street Tantsukool andis oma panuse ka 2023. aastal toimunud Saku Tantsupäevale koostöös projektiga „Saku vald liigub“. Tasuta koolitusi viisid läbi Birgit Käsper ning Tantsukool Dancelandi asutaja Kristina Tarmet. Tantsupäeval osales kokku ligi 30 inimest.

2024. aastal ootab Saku valla elanikke samuti meeleolukas tantsupäev, kus saavad tantsida nii mudilased kui ka täiskasvanud. **Tantsupäev toimub 27. jaanuaril Saku Kultuurikeskuse 3. korruse saalis.**

Lisaks toimuvad JJ Street Tantsukoolis regulaarsed trennid noortele alates 7. eluaastast igal esmaspäeval ja kolmapäeval kell 16.30–17.30 Saku algkooli 2. korruse saalis. Trennides keskendutakse füüsilisele ettevalmistusele, eneseväljendusele, hip-hopi põhisammudele ja musikaalsusele.

Uue aasta eesmärgiks on minna tantsuvõistlustele ja esinemistele, et näidata ka Saku nooremaid hip-hoppareid.

Rohkem infot: www.jjstreet.ee

Elagu Saku korvpall, elagu Saku 3×3 Jõulukorvpalli võistlus!

MÄRT RAAM | Saku KK treener ja võistluse korraldaja

22. detsembril toimus esmakordselt Saku Valla Spordikeskuses 3×3 jõulukorvpall. #sakuliigub raames toimunud möödunud aasta viimase võistluse eesmärk oli lähipiirkondade korvpallirahvas kokku tuua ja teha üks äge võistlus. Kohale saabusid peaaegu kõik Saku vallast pärit korvpalli korüfeed, esotsas noortekoondiste superstaaridega nagu Kaur-Kennerth Tomann, Aari Annus, Stenver Pöder, Marten Alles ja Roger Hermet.

Kokku registreerus võistlusele 44 võistkonda ja tulemusi sai jälgida otse 3×3 FIBA lehelt.

Esmalt astusid võistlustulle 2014 ja nooremad poisid. Puhta töö tegi nelja võiduga Audentes võistkond, kes alistas alagrupis kõik kolm vastast. Finaalis tuli vastu Kulunud tossud ja Audentes oli neist parem 11:9. Võitja tiimi kuulusid Derek Markus Kotsar, Jesper Roos ja Rico Mörd. Kolmas koht kuulus Kiili SK tiimile.

2014 tüdrukud ja 2012 tüdrukud panime kokku, kuna tiime oli vähe. Võit läks siin koduvalla tüdrukutele. Finaali jõudsid Saku tiim Kümnest kümme ning Audentes 2012. Napi tulemusega 7:6 võitis Kümnest kümme (koosseisus Vanessa Noormets, Aurora Medina Loreen Müür, Mirtel Jurin, Nora Talijärv). Õpilased treenivad kolm korda nädalas treener Eliise Pajumetsa käe all. Kolmas koht kuulus Keila Kopad Juuniorile.

Fotod ja esikaane foto: Jüri Udre

2012 ja nooremate poiste arvestuses kohtusid finaalis KK Viimsi ja Rakvere Spordikool. Lisaja võidu saavutas KK Viimsi tulemusega 13:11. KK Viimsi koosseis mängudel oli Josten Laast, Armand Malm, Grant Köster ja Mathias Kotka. Kolmanda koha saavutas Saekate tiim, kes alistas Saku tiimi Nike otsustavas mängus tulemusega 7:6.

2010 ja nooremate tüdrukute

arvestuses kohtusid finaalis Keila Kopad ja Pupsikud (Viimsi). Paremusena 8:6 võitsid Keila tüdrukud. Kolmas koht kuulus Sakukatele (Hannele Pärn, Helena Kristin Ristlaan, Ketlin Niinepuu ja Sigrít Pärn). Keila Kopade tiimi kuulusid Astrid Lepp, Jandra Kivirand, Nicole Zalutski, Rebecca Ots.

2010 ja nooremad poisid registreerus kaheksa tiimi ning finaalis kohtusid Viljandi vihased ja Viskurid. Viljandi vihased olid paremad tulemusena 16:15. Huvitava nimega Rapla poiste tiimi kuulusid Hugo Ader, Kristofer Mihkelson, Tom Laurimaa ja Villem Suuroja. Kolmanda koha saavutas Kiili/Rae tiim Ball Boyz.

Põnev oli ka U16 poiste vanusegrupp (2008 ja hiljem sündinud). Finaalis kohtusid kaks Saku tiimi – ROCC vs Saku KK. Kui alagrupi turniiril alistas ROCC Saku KK kindlalt tulemusega 19:7, siis finaali oli väga põnev ning ROCC jäi peale seisuga 15:13. ROCCi kuulusid Martin Kotkas, Otis Mäeots ja Gregor Riimand. Teise koha saavutanud Saku KK tiimis mängisid Sepo Kalmet, Daniel Udre ja Mathias Merilai. Kolmanda koha saavutas Rae SK tiim Hooperid.

2005–2009 vanusegrupi tüdrukuid registreerus vaid kolm võistkonda, aga kõik said vähemalt kaks mängu, lisaks kohamäng. Esikoha saavutasid Keila tüdrukud, kes on trenni teinud tervelt

kaheksa aastat. Võitsid Seenior Kopad, kes finaalis olid paremad Saku luudadest tulemusena 10:4. Saku tüdrukud on treener Howard Frieri käe all treeninud alles neli kuud. Seenior Kopade tiimi kuulusid Kaileen Neerot, Kerbel-Kaily Teeäär, Laura Loog ja Marta-Mee Krabi. Teise koha saavutanud Saku luudade koosseisus olid Anni Annus, Janell Lohk, Ketter Kaljund ja Mirell Lohk. Kolmanda koha saavutas Saku noidade tiim: Elenora Rakaselg, Emma Katariina Kaare, Karola Heintalu ja Katariina Vahenõmm.

2005. aastal sündinud poisid ja vane mad panime kokku meestega, sest tiime tuli kohale vaid kuus. Tase oli päris kõva, sest kohal olid Eesti noortekoondislased. Samuti jooksis platsile jõuluvanade võistkond. Moodustasime kaks kolmest gruppi, kus võitjad said otse poolfinaali. Oma grupid võitsid LA Sparks ja Senegal, kes kohtusid ka finaalis. Senegali tiimi kuulus ka sügisel Itaalia korvpalli akadeemiasse suundunud Sakust pärit Kaur

Kennerth Tomann. Finaal oli tuline ning lisaaja otsustatud paremusega 15:13 võitis Senegal. Senegalis mängisid veel Stenver Pöder, Marten Alles ja Roger Hermet. LA Sparks kuulusid Sakust pärit Villem Noot, Aari Annus, Jako Link ja Kermo Kand. Superüllatuse pakkus isade ja poegade koosseis MäeKotkad Sakust, kes alistas pronksimängus noorte tiimi Rudolf seisuga 18:11. Viimases mängus sai kahe-punkti joone tagant kuumaks U15 mängija Otis Mäeots, kes tabas neid koguni 6. Lisaks Otisele mängisid kolmanda koha saavutanud tiimis Taivo Mäeots, Martin Kotkas ja Vahur Kotkas.

Toimus ka keskjoone viskevõistlus ning tabamuse korral oli auhinnaks Saku Vald Liigub pusa. Kõik 15-20 mängijat olid rivis ning peale teist ringi tabamusi ei tulnud, kuigi mõned pallid lendasid korvile päris lähedale. Lõpuks otsustas treener Märt Raam mikrofoni maha panna ning tegi kohe esimesel katsel perfektselt tabanud viske! Midagi pole

teha, eks treener teab kuidas korve visata ning pusa läks talle selga.

Suur tänu toetajatele, kes aitasid auhindadega. Oli väga võitluslik korvpallipäev ning palju oli pealtvaatajaid – sõbrad, tuttavad, lapsevanemad, õed-vennad. Suur tänu Saku Valla Spordikeskus, Saku Õlletehase AS, Viljo Konsap, Jarmo Luht. Suur tänu Saku Vald Liigub projektijuht Kristjan Puustusmaale ning kõikidele kohtunikele, kes pidasid vastu pika päeva: Arthur Kukkur, Ivo Stroo, Janmar Olop, Jan Marten Olop, Karl Vahenõmm, Robi Kalmet, Gregor Riimand ja Kristen Jakobson.

Skanni mobiiliga QR kood ja vaata võistluse tulemusi.

Kurtna rühmatreeningud ootavad uusi liitujaid

Sel sügisel alustasime meie, Kelli ja Eva-Lena, täiskasvanute rühmatreeningutega Kurtna Koolis. Koos on grupp aktiivseid treenijaid, kelle keha ja vaimu treenimisega tegeleme kahel korral nädalas, kolmapäeval kell 18–19 ja reedel 17–18.

Oma tausta poolest oleme üsna erinevad ning ka läbiviidavad treeningud on veidi erineva ülesehituse ja fookusega. Treener Kelli tegeleb ise aktiivselt CrossFitiga ning ka treeningu ülesehitus põhineb suuresti crosstreeningul. See treening arendab keha väga mitmekülgset, tegeleme nii vastupidavuse, jõu, kiiruse kui ka osavusega. Treening on üsna kõrge intensiivsusega, kus õpime küll rahulikult alati harjutuste õiget tehnikat või mõnda uut elementi. Kuid see sisaldab alati ka kõrge intensiivsusega osa, kus inimene saab maksimaalselt, kuid vastavalt oma võimetele, pingutada.

Treener Eva-Lena on tantsija ja Pilatase treeneri põhjaga, kes õppis mõned aastad tagasi jõusaali personaaltreeneriks. Eva-Lena keskendub oma

Treenerid Eva-Lena ja Kelli.

Foto: erakogu

treeningutes harjutuste õigele tehnilisele sooritusele, lihastunnetusele ja kontrollitud liikumisele. Treeningutel arendatakse jõudu ja omandatakse õiget liigutusmustrit. Hea enesetunne on mõlemal juhul garanteeritud!

Kutsume kõiki huvilisi trenni!

Kelli Välba
kellivalba@gmail.com
Eva-Lena Raenok
evalenaraenok@gmail.com

Eesti meister Danil: kui sa endasse usud, suudad kõike

KAROLIN LAATER ja ANGELIKA TULVA | Kurtna Kooli meediaring

Danil Turilov on 14-aastane noormees, kes õpib Saku Gümnaasiumis. Tema huvi on aga taipoks, milleni ta jõudis, sest soovis ennast erinevate kiusamisolukordade eest kaitsta ning enda eest seista.

„Olin varem väga kõhn poiss, kes ei osanud enda eest seista. Seepärast isa mind poksi juurde suunas ja lõpuks otsustasingi taipoksiga tegelema hakata,“ ütleb Danil. Olles varem proovinud ka judot, jäi noormees siiski taipoksile kindlaks, sest sellega seostub talle parem distsipliin ning rahulikumad inimesed. „Et poksi tegeleda, peab sul olema väga kindel distsipliin ja teadmine, kuidas enda oskusi ja jõudu kasutada. Teeme seda trennides ja võistlustel, aga väljaspool niisama ei kakle,“ võtab spordipoiss oma mõtte kokku. Lisaks ütleb ta, et poksi võib küll jalg- või korvpalliga võrreldes tunduda vägivaldse ja hirmsa spordialana, aga tegelikult on poksijad väga rahulikud ja tema meelest näiteks jalgpalluritest vähem ülbemad.

Poksi õpetab pingetaluvust

Danil räägib, et taipoks aitab tal hästi stressiga toime tulla. „Võistlemine on väga pingeline ning seetõttu olen pingega harjunud ja õppinud sellega toime tulema. Ka koolis ei tekita keerulisemad olukorrad enam ebamugavust, sest olen võistlustel sarnastes situatsioonides olnud ja tean, kuidas hakkama saada.“

Kooli osas on Danil väga kohusetundlik. Näiteks käib ta jõusaalis hommikul

enne tunde, et olla koolis juba ärkvel ja valmis tööle asumiseks. Päeval Danil jõusaalis ei käi, sest pärast kooli peab õppimisega tegelema ning siis juba trenni minema. Õppetööga tegeleb noormees veel ka pärast trenni. „Keerulisemad asjad, millega mõte kokku jookseb, teen pärast trenni, sest siis on jälle energiat, pea on puhunud ning saan asjadega lihtsamini hakkama.“

Eesti meister unistab suurelt

Danil on poksi tegelema vaid mõned aastad – ta alustas 10-aastaselt. Võistlussoov oli aga kohe väga suur ning juba 2020. aastal soovis Danil matšidest osa võtta. Siis jäid need küll koroonatõttu ära, aga see tahtmist ei vähendanud.

„Esimesel võistlusel osalesin 12-aastaselt, see oli 2021. aasta novembris,“ meenutab Danil. Kogemuse mõttes peab noormees kõiki võistlusi väga oluliseks ning vajalikuks. „Võistlustel pannakse paarid kokku siiski vanuse ja kaalu järgi, mitte kogemuse põhjal, seega paar korda on mul olnud vastane, kellel on palju rohkem kogemusi ning siis on ikka keeruline olnud.“

Suurimaks saavutuseks peab Danil eelmisel aastal 14–15-aastaste vanusekategorias Eesti meistrivõistluste võitu. „Enne seda oli hõbemedal mu parim tulemus, seega Eesti meistritiitel on kindlasti väga ihaldusväärne ja uhke saavutus.“

Tema unistus on aga osaleda suurematel võistlustel Euroopas ning miks mitte ka maailmameistrivõistlustel ja olümpiamängudel, et Eestit rahvusvahelisel areenil esindada. „Mul on olnud võimalus trenni teha MM-il osalenutega ning siis sain tunda, et arenemisruumi mul veel on,“ naerab ta.

Trennist saab kaasa elulised oskused

Danili päev algab hommikul kuuest, kui ta jõusaali läheb. Seal edasi on ta koolis ning kolm korda nädalas õhtuti trennis, mis kestab 1,5 tundi. Lisaks käib Danil jooksmas. Et tiheda päevakavaga hakkama saada, on oluline teha plaan. „Kõigil, kes soovivad sporti ja kooli tasakaalus hoida, soovitan teha plaani, kuhu panna täpselt kirja, millal saab teha trenni ja millal on aeg õppimise jaoks. See aitab oma aega paremini planeerida ning seda harjumust on ka tulevikus vaja.“

Lisaks ajaplaneerimisele saab taipoksi trennist kaasa enesekaitseoskuse. „Poksimine on päris elus väga kasulik, kui näiteks keegi tuleb ja ründab sind tänaval, siis sa tead kuidas hakkama saada,“ toob noormees näite. Samuti annab poksimine enesekindlust juurde. „Minu kiusamine on näiteks kindlasti vähenenud. Mõni üksik juhtum on olnud, aga ma ei tee nendest lihtsalt välja,“ sõnab Danil. Selliseid olukordi aitab ignoreerida just enesekindlus, mis on trennis kasvanud.

Tänuulik treenerile ja toetajatele

Danil käib taipoksi trennis Võitlus- koolis Saku spordikeskuses. Seal on

Treener Oskar ja sportlane Danil trennis.

Fotod: Merilin Piirsalu

leidnud ta ka oma suurima eeskuju – oma treeneri Oskar Künnapuu. „Treener on mulle kõige rohkem erinevaid asju õpetanud ning tema mõtteviis on minu jaoks väga inspireeriv.“ Lisaks on eeskujuks trennikaaslased, kes peavad oma eesmärkidest ja kavadest kinni ning ei tegele ennast kahjustavate asjadega.

Danil on väga tänulik oma emale, kes käib temaga igal võistlusel kaasas, kuid

muidugi muretseb, kui matšid lähevad veriseks. „Isa suunas mind trenni, aga võistlustel kaasas käib vähem, ema on igal võistlusel toetamas. Muidugi olen tänulik mõlemale vanemale, aga see, et ema palju muretseb, kuid siiski toetab, on oluline.“

Taipoks on spordiala kõigile

Kuigi poksist on iganenud mulje, et see on vägivaldne ja verine, arvab Danil, et see spordiala võiks siiski kõigile sobida.

Tema sõnul on isegi erilisem, kui taipoksiga tegeleb mõni tüdruk, sest spordiala annab palju kasulikke oskusi. Lisaks ei näe Danil, et taipoksiga tegelemisel oleks mingeid piiranguid. „Olen ise endiselt üsna peenike ja kui alustasin, olin üsna väike ja kleenuke. Küll aga on oluline soov ja tahe. See on küll üsna tavaline lause, mida öeldakse, aga mina arvan, et kui sa endasse usud, siis sa suudad kõike.“

TREENER OSKAR KÜNNAPUU DANILIST: TA ON EESKUJU!

Kuidas iseloomustaksite Danili? Milline ta on?

Dan on oma vanuse kohta hea *mindset*’iga, suure töötahtega ning üli-viisakas noormees.

Ta on üks nendest, kes teeb oma esimese trenni koos vennaga ära juba enne kooli. Ta on eeskuju!

Kas treeneri jaoks on oluline, mis põhjustel noor trenni tuleb ja poksiga alustab? Danil tuli seetõttu, et tahtis õppida, kuidas enda eest seista. Kas see põhjus on treeneri jaoks kuidagi ohumärk või pigem mitte?

Noored tulevad tihtipeale trenni tänu eeskujudele nagu Dan või kui mõni klassivend on ees läinud. Enda eest seismine on teine põhjus, miks

tullakse. Austus nendele, kes seda teevad, sest paljud jäävad abi lootma vanematelt või õpetajatelt, aga pikas plaanis see ei tööta ja toob kaasa suuremad mured.

Tänapäeva pehmenevas ühiskonnas pean oluliseks, et noor õpiks enda jaoks ära mõne võitluskunsti. Seeläbi õpib ta toime tulema raskustega ning kasvatab endale võitleja meelelaadi. Olgu see taipoks või jiu-jitsu, suures pildis õpetavad need sind eluga silmitsi seisma. Trennis tekivad pidevalt rasked hetked ning sa õpid neist välja tulema.

Kuidas teie treenerina Danili ja ka teisi noori innustate ja inspireerite?

Inspiratsioon tekib noortel siis, kui nad näevad enda arengut. Kasvab

tahtmine olla parem praegusest endast ja ka trennikaaslasest. Minu ülesanne on noortele näidata ette suund, kuhu läbi oma sisemise võitleja kasvatamise jõudes on elu ka väljaspool trenni rahu-toovam ning nauditavam.

Mis tunne oli, kui Danil tuli oma vanuseklassis Eesti meistriks?

Iga sportlase koju toodud tiitel on vili meie tehtud tööle. See tunne motiveerib ning näitab, et olen õigel teel.

Millised on Danili sihid edasiseks?

Danili edasised sihid on pidev eneseareng ning tiitlid Euroopas ja maailmas. Miks mitte tulla ka olümpiamedalistiks, sest taipoks on peagi jõudmas olümpiaalade sekka.

Valla noorte esimene kardikool süttas sõiduisu

TÕNU KORROL | LaitseRallyPark

LaitseRallyPargis kulmineerus novembris Saku valla noorte esimene kardikool, kus 24 huvilist said kardisõidu selgeks ning kogusid indu sõitmisega edaspidigi tegeleda.

Peamiselt algajatele mõeldud kardikool vältas viis nädalat, mille kestel läbis iga laps 10 õppetundi – poolteist tundi korraga. Kardikooli viisid läbi LaitseRallyPargi kardikeskuse instruktorid eesotsas Hanna-Grete Suvemaaga. „Nad olid alguses ikka suhteliselt algajad, aga areng on näha ja nendega oleks väga hea süvendatult edasi minna,“ iseloomustas Suvemaa oma õpilasi.

Kardikool algas mõistagi kardi tundmaõppimisest, sest paljud õpilased olidki varem vaid korra kardiga sõitnud. Esimesed sõiduharjutused said alguse slaalomist ja muust lihtsamast, seejärel õpiti kõrvalsõitu ja möödasõitu. Kui LaitseRallyPargi 600 m hobikardirada sai juba selgemaks, lisandusid ajasõidud ning teineteise vastu võidusõit.

24-st kardikoolis osalenud Saku valla noorest olid seitse tüdrukud ja ülejäänud poisid. Greteliis Pihelgas (14) oli enne kardikooli ühe korra kardiga sõitnud. „Mulle väga meeldib kardiga sõita, hästi lahe on kihutada, just teiste lähedal,“ ütles ta viimase tunni eel. Kardikooli tuli ta koos väiksema õe Gristabeliga (10). „Ma ei olnud üksinda kardiga sõitnud, aga nüüd on see väga meeldima hakanud,“ rääkis Gristabel. Kummagi tüdruku jaoks pole küsimust, kas kardikool meeldis või kas nad tahaks uuesti milleski sarnases osaleda. „Karditunde võinuks tiheminigi olla,“ leidis Greteliis.

Isa Vootele Pihelgas lisab, et tegelikult on tüdrukute vanem vend võistlustasemel karti sõitnud, kuid kardikooli ei pannud ta tüdrukuid sugugi spordiambitsioonidega. „Sai tulnud selle mõttega, et nad saaks autosõidu mõistes kehatunnetuse. See on ülioluline ja see tunnetus saadaksegi sellise harjutamisega. Ta tõdeb, et natuke kasvades saaksid tüdrukud ka päris autoga proovima hakata. Järgmine või ülejäämine etapp olekski autokool, sest siit on hea võimalus edasi minna.“

Noorte sõidukogemused kardikooli eel olid erinevad, kuid paljudel neid siiski nappis – olgu vähesest vanusest

ja/või kasvust tulenevalt. Ja isegi kui kogemusi oli, siis oli koolitusest ikkagi kasu. Näiteks Saku vallast pärit Henri Tohver (11) oli varem kardiga sõitnud. Ja mitte ainult, tal on kodus endal hobi-kart olemas. Isa huvist tulenevalt käis ta varem kardiga Rapla rajal harjutamas, kuid sellest jäi väheks. Ema sõnul oli seal sõites aru saada, et on vaja ka korralikku juhendamist.

Nähtavasti oli juhtnööridest kasu, sest Henri lõpetas kardikooli omas grupis kiireimana Karoli Nageli ja Greteliis Pihelgase ees. „Kardiga sõitmist on tore õppida,“ rääkis Henri enne viimast sõitu. „Siin saab teistega võidu sõita ja harjutada, kui soovid kunagi rallit sõita.“

Noormees tõi välja, et lisaks muule õppis ta vihmaga sõitma, kuigi eelistab siiski kuiva ilma. LaitseRallyPargi kardikeskus on avatud aastaringselt, sõltumata ilmast ja aastaajast. „Kindlasti tahaks uuesti tulla,“ resümeeris noormees.

Teises kardigrupis olid koolituse kolm kiiremat Mattias Holtsmann, Stefan Tara ja Sebastian Niinemäe. Kardikooli lõpu puhul said paremad sõitjad karikad, kõik said diplomid ning kringlit ja morssi jagus kõigile.

LaitseRallyPargis toimuvad Saue valla noorte kardi- ja autosõidukool igal sügisel ning kevadel. Saku valla kardikool toimus sel sügisel esimest korda ning jätkub loodetavasti kevadel. Kardikooli läbiviimist toetasid Saku Vallavalitsus ja LaitseRallyPark ning lapsevanemate kanda jäi umbes veerand koolituse kogumaksumusest.

PEETI KA SAKU JA SAUE VAHELINE KARDIVÕISTLUS

Omamoodi finaalina Saku valla noorte kardikoolile peeti LaitseRallyPargis maavõistlus Saue noorte vastu.

Võidusõit osutus erakordselt tasavägiseks. Kvalifikatsiooni kiireim ring ning individuaalsõit läks Sauele, samas kui võistkondlikult osutus kiiremaks Saku tiim – kokkuvõttes ühepunktilise eduga Saue ees.

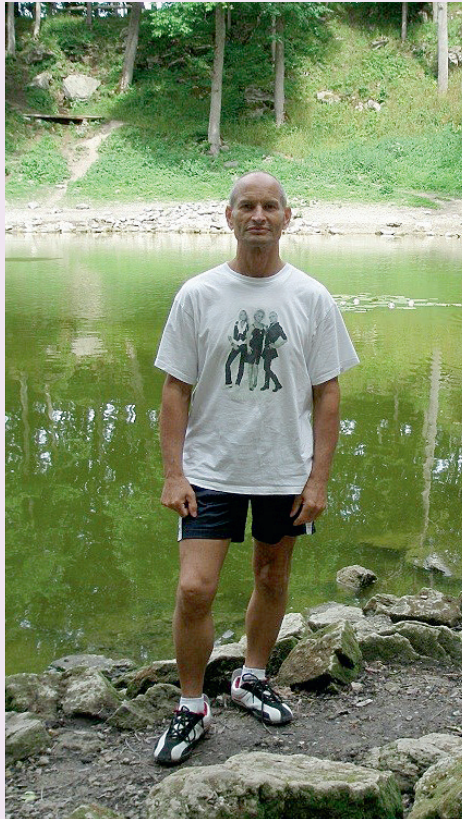
Fotod: Kelly Karlson

Valju Olland kõndis ümber maakera

MERILIN PIIRSALU

Sakulane Valju Olland armastab palju värskes õhus liikuda. Alates 2018. aasta 19. juunist hakkas ta läbitud kilomeetreid üles kirjutama. Kui ta oleks samal päeval alustanud kõndimisega ümber maakera, siis koju tagasi oleks ta jõudnud 16. detsembril 2023 – selleks ajaks oli Valjul 5,5 aastaga kogutud 40 075 kilomeetrit.

„Kilomeetrite kirjanek tekitas ka väikest hasarti. Kui 2022. aasta novembris kõndisin kokku 1381 km, siis arvasin, et seda tulemust ma ei ületa. Aga võta näpust – 2023. aasta novembrikuu väljas kõndimise rekordiks sai 1651 km ja päevarekordiks 69 km. Novembri alguses ei olnud mingil juhul plaanis nii palju kõndida, kuid mida päevi edasi, siis vaatasin, et proovin 1500 km kokku saada, kuna enesetunne oli hea ning kannustas ka soov piltlikult öeldes maakerale tiir peale teha,“ räägib Valju. Oma teekonda alustas ta

tavaliselt kodust Kannikese tänavalt suunaga Tallinna poole. Tiirutas ka Sakus, Üksnurmel, Kasemetsas, Kiisal ning mõned korrad sammus Laagri Tervisekeskusesse ja tagasi. Sõltuvalt päevast kulutas ta kõndimiseks 3–12 tundi, päevas käis väljas 1–5 korda. „Kui rekordkuu lõpus olin väsinud, lihased valutasiid ning jalgadel olid villid, siis küsisin endalt: „Mille ja kelle jaoks ma end nuhtlen?“, aga õhtul kui päev seljataga, siis oli päris hea meel, et käisin,“ ütleb ta.

Samasuguse suure koormusega Valju uuel aastal kõndimist ei jätkka, aga liigub kindlasti aktiivselt edasi. „Värskes õhus kõndimine annab hea enesetunde. Liikudes saab ka oma mõtteid mõlgutada ning möödukas füüsiline koormus on kehale igati kasulik.“

Valju Olland ühe oma suvise retke pubkepauzil.
Foto: erakogu

VAATA ÜRITUSTE TÄPSEMAT INFOT WWW.SAKUVALLAKALENDER.EE

JAANUAR 2024

L 13.01.2024

L 27.01.2024

L 10.02.2024

KL 9.00

EAKATE VESIVÕIMLEMINE, SAKU SPORDIKESKUS

Ühe trenni tasu on 2 € ja eelnevat registreerimist ei ole vaja.

TEISIPÄEVITI

KL 18.00 LAPSED

KL 18.45 SUURED

SUUSATAMISE ALGÕPE, SAKU SUUSAMAJA ESINE

Ühe trenni tasu on 2 € ja eelnevat registreerimist ei ole vaja.

TEISIPÄEVITI

KL 8.30

EAKATE JÕUTREENING, SAKU SPORDIKESKUS

Ühe trenni tasu on 2 € ja eelnevat registreerimist ei ole vaja.

L 27.01.2024

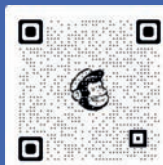
KL 12-15.00

SAKU TANTSUPÄEV, SAKU KULTUURIKESKUS

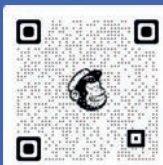
Üritus on tasuta ja eelnev registreerimine on vajalik.

Telli uudiskiri

Loe uudiskirja

Meie FB leht

Kirdalu-Kiisa teel asuva Rail Baltica maanteeviadukti ehitus

Kirdalu-Kiisa teel asuva Rail Baltica maanteeviadukti ehitus lõppes 2023. aasta novembris ning on tänaseks avatud kõikidele liiklejatele.

Viadukti ehitamise eesmärgiks oli lahendada Kirdalu-Kiisa tee ristumine tulevase Rail Baltica raudteega. Viadukti kogupikkuseks on 94 m. Tee

kogulaius raudtee kohal on 15,25 m, mille hulka kuuluvad kaks sõidurada laiusena 4,5 m ning 0,75 m laiune hooldustee ühel ja 3 m kõnnitee teisel pool.

Täiendavalt rajati üle 600 m valgustatud kergliiklusteed, paigaldati uued veeviimad ja liikluskorraldus- ning

ohutusvahendid. Lisaks tehti viadukti alla loomarajad.

Rail Baltic Estonia OÜ, Transpordiamet ja ATEM OÜ tänavad kõiki liiklejaid ning kohalikke elanikke mõistva suhtumise ja kannatlikkuse eest. Soovime teile sujuvat, turvalist ja ohutut liiklemist!

Tagadi ökodukti ehitus ja liikluskorraldus

ÖKODUKT

Tagadi ökodukt asub Harjumaal, Saku vallas, Tagadi külas. Ökodukt rajatakse tulevase Rail Baltica raudteetrassi jaoks, et tagada loomadele ülekäik antud piirkonnas. Ökodukti eesmärk on tagada sidusus erinevate liigirühmade populatsioonide vahel ja võimaldada loomade liikumine oma elupaikade vahel. Ökodukt on suunatud eelkõige eri suurusega imetajatele, eeskätt sõralistele, kuid kasutajate hulka kuuluvad ka roomajad, kahepaiksed, selgrootud jpt.

Rohelise võrgustiku terviklikkuse ja sidususe tagamiseks istutatakse alale 4199 okaspuud, 1851 lehtpuud ning 5535 põõsast.

EHITUS

Ehitus- ja ettevalmistavate tööde käigus tekkinud materjalid (nt muld, pinnas, raiejäätmek, kannud jne) taaskasutatakse maksimaalselt kohapeal. Kõlblik kasvumuld kasutatakse ära haljastamisel, kõlbmatut kasvumulda saab võimalusel kasutada rekultiveeritavate alade ja haljasalade täiteks. Raiejäätmek ja kände taaskasutatakse ökoduktile varjete rajamiseks väiksematele loomadele. Ökodukti kaevest tulevad materjalid kasutatakse ökodukti täites. Täitetöödeks transporditakse objektile ligi 300 000 tonni materjale, kasvupinnast veetakse juurde üle 50 000 tonni ning betooni tarnitakse ligi 4000 m³. Mullatööde mahust on teostatud ca 80% ja betoonitööde mahust 100%.

Käimas on ökodukti mullete ehitus, kus muuhulgas kasutatakse ümbruskaudsetelt objektidelt tulevaid pinnaseid, et taaskasutada võimalikult palju olemasolevat materjali ning säästa maksimaalselt keskkonda. Ökodukti betoonitöödega on käesolevaks hetkeks lõpetatud.

LIIKLUSKORRALDUS

Kooskõlastatud veoteedeks on valitud kõige optimaalsem marsruut, mis ei läbiks asulaid ning häiriks kohalikke elanikke vähimal määral. Veoteele püstitatakse vajalikud liikluskärgid ja suunavad viiad ning veoperioodil teostatakse vastavalt vajadusele ka hooldust ning tolmutõrjet. Kuumadel päevadel, kus temperatuurid on 30 kraadi piirima, oleme veoteid ka täiendavalt liivatanud ning olemasolevat katet remontinud. Suuremahulisi täitematerjalide tarneid on oodata aasta lõpuni, kuid tänaseks on vedude mahud juba vähenenud. Rail Baltica Tagadi ökodukti ehitustööd mõjutavad paratamatult paljusid kohalikke elanikke ning nende käekäiku, mistõttu palume kõikidelt jätkuvalt mõistvat suhtumist ehitustöödesse.

LIIKLUSOHUTUS

Ehitustööde ajal suureneb veoteedel sõiduautode ja suuremõõtmeliste veoautode hulk, millede juhte on instrueeritud kitsastel teedel liigeldes olema tähelepanelik ja arvestama kohalike elanike liiklemisvajadustega. Ehituse ajal tuleb olla tähelepanelik kõigil liiklejatel, sealhulgas kohalikel elanikel, valida tuleks sobiv sõidukiirus ja -trajektoor. Veoteede

marsruut on märgistatud vastavalt ning vajadusel on kehtestatud piirkiirused.

Ökodukti ehitust või liikluskorraldust puudutavate küsimuste korral palume pöörduda ehitaja poole.

Tariston AS projektijuht
madis.saadik@tariston.ee

Tööde algus – pinnase asendus rajatise all.

Ökodukti valu algus.

Ehitustööde seis 30.10.2023.

Kuhu minna

- ▶ 20.01 kell 15–17 Visioonikaardi töötuba – Imeline tööriist oma unistuste elluviimiseks, Saku Valla Kultuurikeskuses, ruumis 111. Hind 35 eurot. Lisainfo sakuvallakalender.ee.
- ▶ 26.01 kell 19 Komöödiateater „Lumevangis“ Kiisa Vabaajakeskuses.
- ▶ 27.01 kell 12 Saku Tantsupäev Saku Valla Kultuurikeskuses Teaduse 1, Saku, III korruse tantsusaalis.
- ▶ 31.01 kell 17 Saku valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni (ÜVK) arendamise kava avalik arutelu vallamajas.
- ▶ 12.02 kell 15 Saku valla ringmajanduse toimimis- ja rahastusmudeli projekti aruteluseminar Saku vallamajas.
- ▶ 14.02 kell 17 Saku valla korterelamute toetuse infotund vallamajas.
- ▶ 15.02 kell 19 Jaan Aru loeng „Inimaru saladus“ Saku Vallaraamatukogus.
- ▶ 17.02 kell 18 Segakoor K.O.O.R sünnipäeva kontsert, Saku Valla Kultuurikeskuse saalis, Teaduse 1, Saku.
- ▶ Teisipäeviti suusatamise algõpe, kell 18 lapsed ja kell 18.45 suured, Saku suusamaja juures.

Üritused eakatele

- ▶ 20.01 kell 11 Pensionäride Ühenduse Elukaar koosviibimine Teaduse 1, Saku, suures saalis.
- ▶ 29.01 kell 11 Saku Diabeetikute Seltsi korraldatud koolituspäev, kus võivad
- osaleda kõik huvilised. Mälutreening Anu Jonuksiga ja vestlusring teadlase Rein Einastoga. Osavõtt kõigile tasuta. Teaduse 1, Saku, suures saalis.
- ▶ 18.02 kell 11 Pensionäride Ühenduse Elukaar koosviibimine Teaduse 1, Saku, suures saalis.

Regulaarselt toimuvad

- ▶ Eakate vesivõimlemine üle kahe nädala laupäeviti kell 9 Saku Valla Spordikeskuses. Jaanuaris ja veebruaris 27.01 ja 10.02.
- ▶ Tervisevõimlemine igal esmaspäeval ja kolmapäeval kell 18.15 Saku Gümnaasiumi algklasside maja
- võimlas. Kontakt Lemmi Oro, lemmi.oro@sakuvald.ee
- ▶ Eakate jõusaali treeningud igal teisipäeval kell 8.30 Saku Valla Spordikeskuses. Lisainfo 5661 0514.
- ▶ Kohviklubi igal teisipäeval ja neljapäeval kell 10 Saku Päevakeskuses.
- ▶ Lauluklubi igal teisipäeval kell 11 Saku Valla Kultuurikeskuse ruumis 111.
- ▶ Mehised lauamängud igal kolmapäeval kell 12.30 Saku Päevakeskuses.

JAANUAR–VEEBRUAR 2024 EELK SAKU TOOMASE KOGUDUSES

L	20.01	kell 18	Noorteõhtu
L	20.01	kell 19	Taizepalvus koos vendadega Taizest
P	21.01	kell 11	Jumalateenistus ja lastekirik
N	25.01	kell 18	Osadusgrupp
P	28.01	kell 11	Jumalateenistus ja lastekirik/juuniorid
P	04.02	kell 11	Koguduse aastapäeva pidulik jumalateenistus ja lastekirik
N	08.02	kell 18	Osadusgrupp
P	11.02	kell 11	Jumalateenistus ja lastekirik/juuniorid
K	14.02	kell 18	Tuhkapäeva (palvapäeva) palvus. Paastuaaja algus.
P	18.02	kell 11	Jumalateenistus ja lastekirik

* BEEBILAU teisipäeviti kell 10.30 (1–2a) ja kell 11.30 (0–1a). Info ja reg ave.molster@eelk.ee või tel 5919 7902.

* ÜLISTUSVÕIMLEMINE esmaspäeviti kell 18. Sissepääs kiriku küljeuksest.

* LEERIKOOL algab veebruaris. Info ja reg saku@eelk.ee / tel 5919 7802

* VASTUVÕTT koguduse kantseleis ja avatud kirik: T 10–12 ja N 16–18

* RISTIMISTE, MATUSTE, LAULATUSTE ja muude kiriklike talituste kohta võtke palun ühendust!

Koguduse õpetaja Magne Mõlster, tel 5919 7802 / magne.molster@eelk.ee

Koguduse abiõpetaja Ariel Süvari, tel 551 5716 / ariel.suvari@eelk.ee

Saku Toomase kirik, Kүүtsu 2, Saku alevik / saku.eelk.ee

EKNK Saku Koguduse Jumalateenistused toimuvad igal pühapäeval

Samal ajal toimub lastele pühapäevakool. Kell 11.00, Nurme 3a

Tere tulemast! www.eknksaku.ee

AEG KOHTUDA SAKU NELIPÜHI KIRIK

EESTI KRISTLIK NELIPÜHI KIRIK

Treeningstuudio

Selle vautšeriga trenn

1 x TASUTA

Tavahind 15€

Lõika vautšer välja ja rega trenni: info@bomba.ee

Üksnurme tee 8, Saku

www.bomba.ee

Bomba FITNESS COMMUNITY

HStreet
SAKU
TANTSUPÄEV

TASUTA

27. JAANUAR 2024
SAKU KULTUURIKESKUSES

#sakuliigub

SAKU VALLA SPORDIKESKUS

SAKU LIIGUB

LOENG

15.02
19.00

SAKU
Raamatukogu
Teaduse 1

JAAN ARU
Loeng

I loeng
Inimaru saladus

Jaan Aru on eesti neuroteadlane. Ta on Tartu Ülikooli arvu- ja teaduste instituudi kaasprofessor ning tähelepanu- ja teadusühilooloogia ja teadusetteaduste osakonna juhataja. Tema teaduslike "Ajast ja arust" ning "Loovusest ja loogilisest" raamatute autor. Tartu Ülikoolis annab ta ainet nimega "Tehislik ja loomulik mõistus".

piletitasku
www.piletitasku.ee

SAKU KULTUURIKESKUS
sakuke.ee

KILDE STUDIO SAKUS OOTAB SIND!

- LASTE SÜNNIPÄEVAD
- ÜRITUSED TÄISKASVANUTELE
- TÖÖTOAD
- LOOVTUNNID LASTELE
- RUUMI RENT

WWW.KILDESTUDIO.EE
TEL 56454547

ÜKSNURME TEE 8, SAKU

Kregleni tall võtab vastu uusi õpilasi ratsakooli!

Oodatud on algajad ja edasijõudnud, lapsed ja täiskasvanud.

Vaata lisa www.kregleni.ee ja registreeri ennast Sulle sobiva treeneri tundi.

Lisainfo: ratsu@kregleni.ee, tel: 53 411 797, sõnniku müük tel: 53 334 401

- Haljastustööd, tänavakivide, äärekivide, looduskivide (paekivi, graniit) paigaldus
- Piirdeaedade ja värvate ehitus (puitaiad, metallaiad, võrkaiad jne)
- Kallurteenus, 4t kandevõimega väiksem kallur (kallutab 3 külge), 15t kandevõimega suurem kallur
- Liiva, killustiku, graniitkillustiku, sõelatud mulla müük
- Lumetõrjeteenus
- Avantirent koos haagisega, ekskavaatorirent 1,8–2,5t koos haagisega (Alates 90.– eur/päev)

Kontakt: 52 95 909, info@sakuehitus.ee, www.sakuehitus.ee

*On kallimast kallim,
kullateraga inime*

TIIA FEDOTOVA

Siiras kaastunne Kaiele
ja lähedastele.
Jaagup, Pille, Airi, Elvi

*Seal, kus sulgub Eluraamat,
algab mälestuste tee...
sind igavesti armastades!*

OLARI HELISTE

07.06.1947 – 31.12.2023

Kallist abikaasat, isa ja vanaisa
jäävad leinama abikaasa ja
lapsed peredega.

*Vaikus ja rahu on sinuga,
helged mälestused jäävad meiega.*

Mälestame seltsi väarikat liiget

LYMADISSOONI

Meie siiras kaastunne
lähedastele.
Saku Diabeetikute Selts

Avaldame sügavat kaastunnet
Kaiele perega
armsa

EMA

kaotuse puhul.
Kurtina Kooli pere

Avaldame sügavat kaastunnet
Kaiele ja Meelisele perega kalli

TIIA FEDOTOVA

kaotuse puhul.
Kurtina külaselts

*Ei tulek ega minek pole meie teha
vaid see, mis sinna vabele jääb.
Ja see on elavate mäletada.*

Siiras kaastunne kõikidele
lähedastele kalli

LYMADISSOONI

lahkumise puhul.
Endised naabrid Ülase tn 1

Mälestame lahkunud
NIINA LIEBRIHTI

sündinud 21.07.1935
ning avaldame kaastunnet
Toomasele perekonnaga.
Endised töökaaslased Kaja,
Marje, Sirje ja Tarmo

Avaldame kaastunnet
AARE JÄRVELAIDI

lahkumise puhul perele
ja lähedastele.
Saku Vallavolikogu
ja Saku Vallavalitsus

*Luikede lennus on midagi
kaeblikult kurba neile,
kel tiibu ei ole või tiibades
lõppenud jaks.*

(H. Runnel)

Langetame leinas pea ja
avaldame sügavat kaastunnet
Heleni ja Janeki peredele
ning Leidale kalli isa, vanaisa
ja abikaasa

OLARI HELISTE

kaotuse puhul.
Endised naabrid Kristi, Avo,
Tuuli, Marek, Erika, Jaanus,
Erika, Raimo, Leelo, Allar,
Chris ja Martti

Südamlük kaastunne Mallele
ja Ülale perekondadega
kalli ema, vanaema
ja vanavanaema

LYMADISSOONI

surma puhul.

Lapsepõlvkodu
mängukaaslased
Piret ja Marek
koos ema Enega

Mälestame lahkunud
kauaaegset kolleegi

NIINA LIEBRIHTI

ning avaldame kaastunnet
Toomasele perekonnaga.
Trükikoda Rebellis

Südamlük kaastunne
lähedastele armsa abikaasa
ja isa

AARE JÄRVELAIDI

kaotuse puhul.
Mälestab perekond Nurmetalu

Südamlük kaastunne Kaidile
kalli

ISA

kaotuse puhul.
Kristi, Chris, Leelo, Helen,
Erika, Tuuli

Sügav kaastunne lähedastele

AARE JÄRVELAIDI

kaotuse puhul.
Saku Gümnaasiumi pere

Mälestame head naabrimeest

OLARI HELISTET

Südamlük kaastunne Leidale,
Heleni ja Janeki peredele
kalli abikaasa, isa ja vanaisa
kaotuse puhul.
Terje, Mirjam ja Martti
peredega

Südamlük kaastunne Elviirale
kalli tütre

IIVI

kaotuse puhul.
Invaühingu kollektiiv

Lahkunud on hea sõber
ja kaasteeline

AARE JÄRVELAID

Südamlük kaastunne abikaasa
Airile ja kõigile lähedastele!
Reformierakonna Saku valla
nimekirja liikmed

Lahkunud on kauaaegne
Saku Gümnaasiumi
armastatud õpetaja

LYMADISSOON

19.10.1931 – 8.01.2024
Leinavad kolleegid
Saku Keskkooli ajast

Avaldame sügavat kaastunnet
lähedastele ja mälestame

LYMADISSOONI

Endised töökaaslased
Saku Gümnaasiumist

MÄLESTAME LAHKUNUID

RUBO STOKEBY

OLARI HELISTE

PEETER BOGATÖR

AARE JÄRVELAID

AVO RAJAMÄE

LY MADISSOON

LAIN TOIT

TIIA FEDOTOVA

IIVI TRAKS

KARIN ADRA

*Mis tulema peab – see tuleb.
Kellel saab otsa aeg – see läheb.
Minnes võtab ta lambist tule
Ja süütab taevasse tähe.*

Südamlük kaastunne Jaanile
kalli

EMA

kaotuse puhul.
Kajamaa Kooli meeskond

Südamlük kaastunne lähedastele.
Igavikku on lahkunud meie
unustamatu laulja

LYMADISSOON

Ansambli „Vilistlased“ endised
lauljad koos dirigentidega
ja lähedane sõbranna Alma

Saku Tervisekeskus avaldab
kaastunnet Mall Petersenile,
Ülo Madissooni, Mari Annusele ja Maili Jorrole
armsa ema ja vanaema

LYMADISSOONI

surma puhul.

Südamlük kaastunne Ülale
ja kõigile lähedastele kalli ema
ja suurepärase õpetaja

LYMADISSOONI

lahkumise puhul.
Tiit ja Evelin Vahenõmm

Mälestame oma armsat
õpetajat ja klassijuhatajat

LYMADISSOONI

ning avaldame sügavat
kaastunnet kogu perekonnale
ja lähedastele.
Saku kooli 8. lend

E-R 09.00-18.00

L 10.00-15.00

+372 5551 8956

www.sakuloomakliinik.ee

TEADUSE 13

SAKU

KIISA SÜDAMEAPTEEK KUTSUB KÜLLA

Uhiuus **Kiisa Südameapteek** ootab
Sind eriti heade pakkumistega

Kiisa Südameapteek
Kurtna tee 2, Kiisa alevik
Avatud E-R 9-19

**kuni
-50%**

 Südameapteek

Pakkumised kehtivad
Südameapteegi kliendikaardiga
kuni 31.01.2024

Värvimine
Pahteldamine
Krohvimine

Plaatimine
Hüdroisolatsioon

Torutööd
Elektritööd
Santehnika
paigaldus

Parketi paigaldus
Üldehitustööd

vannitoaremont.eu
tel 5620 8888
info@meisterviimistlus.ee

MEISTERVIIMISTLUS^{ee}

**KORTERITE ja VANNITUBADE
remont ja viimistlus**

100% täislahendus!

Suhkrukunst

Kõik peaks vajalik ühest kohast!

- KÜPSETUSTARBED
- PEONÕUD
- DEKORATSIOONID
- PAKENDID

Külasta meid
MUSTIKA KESKUSES
või
www.suhkrukunst.eu

Selle kupongiga poes kogu kaup

-15%

E-poes kasuta koodi SAKUSUH
Kehtib kuni 29.02.2024

Ristsõna

Detsembrikuu ristsõna õigesti vastanute seast võitis loosi tahtel auhinna LILIAN PIPAR. Auhinna kättesaamiseks helistada tööpäevadel vallavalitsuse telefonil 671 2431.

The image shows a word search puzzle on a grid. The background is a photograph of a restaurant interior with wooden floors, tables, and chairs. Several words are placed within the grid cells, some horizontally, some vertically, and some diagonally. Some words are highlighted in red or yellow.

Words found in the grid:

- Cimblel * * *
- Kohupiima-juust
- Sumerlinnriik
- 1000 njuutonit
- Luu kasvuks vajalik vitamiin
- Järv Viljandis
- Haldusüksus Mongoolias
- Jaapani kunagine pealinn
- Maja arhitekt
- Vahend suka ülevaheldamiseks
- Habras
- Ladina tähestiku 9. täht
- Endisaegne restoran
- Kalevi pralineekomm
- Kreisiraadio liige
- Mullatöömasin Sent
- Mongoli valitsejatiitel
- Austria kirjanik
- Kuid
- Rohkem
- Kivivilja kaubamärk
- Sidesõna
- Rullkardin
- Juhan Liivi jutustus
- Kalapüüگریstad
- Paks külm vürtsikaste
- Automark
- Noot
- Mangaan Jalgratta osa
- VASTUS
- Ohverduskoht
- Hiina mehenimi Kirre
- Internet Explorer Linnaosa
- La-demoll Rendettevõte
- Operating System
- Uudistesaade
- Ainuõigus Esimene
- Armastuluule muusa Bait
- Põrsasempe
- Maleveteran
- Praegune kauplus
- Siberijõgi

Detsembri ristsõna õige vastus: TERVIS TULEB

Jaanuari ristsõna vastus palume saata 2. veebruariks e-postile ristsona@sakuvald.ee.

Ristsõna koostas Viljar Kimmel.

Ristsõna foto on Heino Kärblase kogust.

Kuulutused

- Saue Loomakliinik. Avatud E–R kell 15–19. 600 3382, info@sauekliinik.ee. Vältimaks ootamist, palume aeg ette registreerida! Koduviisiidid!
- Ostan kokku autosid. Sobivad igas seisukorras. Autode arvelt kustutamine. Järgi tulemine puksiiriga. Telefon 5345 1955, e-mail autosober@gmail.com. Kuulutus ei aegu.
- Müüme Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti ja pelletit. Laost võimalik osta ka väikeseid koguseid. Lao asukoht Kiili vald. Info 5559 7572.
- Ostan kasutuseta jäänud seisva sõiduki. Sõiduauto, maastur, kaubik. Võib olla rikkega, mitte sõidukorras. Oodatud kõik pakkumised ka nädalavahetusel. Võtan arvelt maha. Järgi tulen puksiiriga. Kohapeal kiire tehing ja vormistamine. Tel 5365 4085, e-post skampus@online.ee.
- Müüa lõhutud kuivad ja toored küttepuid kohaletoomisega.
- Lepp, sanglepp, kask, saar. Kuivad küttepuid 50l võrkkotis 30 cm. Kütteklotsid 40l võrkkotis. Info ja tellimine kodulehelt www.pakhalupuu.ee või tel 509 9598. E-mail pakhalupuu@gmail.com.
- Mahla pressimisteenus ja õunte kokkuost Harjumaal Kose vallas. Lisainfo 5621 9762.
- Eesti talukartuli ja köögivilja kojuvedu. Gala, Laura kartul, porgand, sibul. Telefon 5834 6809.
- Hekkide pügamine soodsalt ja hoolsalt, vajadusel okste äravedu. Tel 5302 8158.
- Pakume tööd ehitajale. Eramaja Tänassilma külas. Aed, terrass, tuulekastid, sisetööd, maalritööd, haljastus, tänavakivid. Tel 606 8888.
- Kogenud puuhooldajad teostavad ohtlike puude raiet ja puude hooldusloikust. Teostame puude tervisliku seisundi hindamist. SOODSAD HINNAD. Tel 522 0321, www.arbormen.ee.
- Väljaõppinud puulangetajad loikavad parima hinnaga ohtlikke puid, teeme puude hooldusloikust. Puude üldseisundi hindamine ja konsultatsioon on tasuta. Tel 513 3458, info@ohtlikpuu.ee, www.ohtlikpuu.ee.
- Teostame keemiavaba aurupuhastust nii korter–kui individuaalmajades (aknad, seinad, põrandad, vaibad jne). Tel 514 6815.
- Müüa soodsa hinnaga kvaliteetne puitbrikett kandiline RUF 275.-/960kg, premium pellet 6 ja 8mm 300.-/990kg, kuivad kaminapuud ja kütteklotsid, transpordi võimalus, tel 517 0257.

MIS JUHTUS

- 20.12 kell 05.52 teavitati häirekeskust, et Männiku külas Tallinna ringteel on veoauto sõitnud piirdesse. Juht viga ei saanud, ent veoautot ei saanud liigutada. Keila päästjad olid kohal kell 06.11 ning loikasid masina piirde küljest lahti. Sündmus anti üle politseile.
- 06.01.2024 kell 10.49 ajal toimus liiklusõnnetus Kiisal Viljandi mnt ja Kasemetsa tee ristmiku juures, kus 62-aastase naise juhitud sõiduauto kaotas libeduse tõttu juhitavuse, sattus vastassuunavööndis külglisemisse ja pörkas kokku vastu liikunud veoautoga, mida juhtis 43-aastane mees. Sõiduauto juht toimetati haiglasse.
- 8.01 kell 19.39 teavitati häirekeskust, et Kiisal Suvila tänava maja korstnast pillub sädemeid. Päästjad olid kohal kell 19.54 ning leidsid, et korstnas on tahm süttinud. Päästjad kontrollisid korstna üle ja lasid kaminas tulel kontrollitult ära põleda. Elanikul soovitati kutsuda korstnapühkija kütteseadme hooldamiseks, mida omanik lubas kiiremas korras teha.

Ladu112

Soojad
minilaod
talvekuudel
-30%

Uued A-klassi
büroopinnad
2 esimest kuud
tasuta

Sooduskood: L112
www.ladu112.ee

info@ladu112.ee
Männiku tee 112

1 TUND TASUTA!

SELLE KUULUTUSE ETTE NÄITAJALE

**SOFI MÄNGUMAA
OLEME AVATUD
UURI LISA
FB: SOFI
MÄNGUMAA**

Asume Sakus, Üksnurme tee 8

(+372) 5162635

sofimangumaa@gmail.com

Sünnid

PATRICK KÄRGES

AURORA RAHUOJA

TOOMAS LAURI

FRIDA LAKK

NORA MARIA KAIO

ARABELA SEEMRE

ELLI LINDA LENTSIUS

Tänuavaldus

Suur tänu Indrek ja Olev Seemrele
ning nendega koos olnud naisterahvale,
kes mind 11. detsembril pärast õnnetat
kukkumist aitasid ja koju viisid!

Maret Kraav

Palju õnne!

HELJU KÜMNIK 99

AITA KÄRNER 85

HERTA-LEONORE VOOLAID 98

JÜRI POOLMA 85

LJUBOV PAHHOMOVA 98

REET NURMEOTS 80

ELVIIRA RATASSEPP 98

MAIE RAUDVÄLI 80

SAIMA SEEP 97

TOIVO KALMO 80

VEEVI PINKA 96

JAAN MILLER 80

LYDIA MAASING 96

MALLE RONK 75

SERGEI JURIN 91

JELENA OLHOVKA 75

HELGI RAHUSAAR 90

NIKOLAI MIHHAILOV 75

KLAUDIA TIITMA 89

ALBERT EINMAN 75

HELI-KADRIN OLESK 88

JÜRI MULDMA 75

AIME TAMM 88

ARSENTI KERGE 75

ARVI KALLAS 88

HENN RAIDMAA 75

REIN RULL 88

ENDEL KUUSK 75

TIJU LAKS 86

SÕIDUAUTOD - PAKIAUTOD

SAKU AUTOKESKUS

JAANUARIS
ja VEEBRUARISAUTOHOOLDUS
-15%

mob: 501 2075

info@sakuautokeskus.ee

Üksnurme tee 8, 75501 Saku vald

-Hooldus
-Remont
-Varuosad
-Rehvitööd
-Sillastend
-Diagnostika
-Kliimaseadmete
täitmine

PUITMATERJALIDE

GOBAU

POOD

SAKUS

ÜKSNURMES

WWW.GOBAU.EE

INFO@GOBAU.EE

58 642 843

BESTBAU OÜ

SUUREVÕIDU,
ÜKSNURME,
SAKU

Ajaleht

aastast 1994

Ilmub kord kuus

Järgmine leht ilmub 22.02

Väljaandja:

Saku Vallavalitsus

Toimetaja:

Merilin Piirsalu

Aadress:

Juubelitamme tee 15, Saku

Telefon:

671 2425 • 5346 4224

Reklaam, kuulutused, kaastööd:

tel 671 2425, e-post ss@sakuvald.ee

Levik:

tasuta Saku valla igasse postkasti

Tellimine mujale toimetusest

tel 671 2425

e-post ss@sakuvald.ee

Trükk: AS Pajo